

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут економіки та менеджменту

Кафедра прикладної економіки

Луцак Яна Іванівна

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**Перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємств сфери
консалтингу**

Бізнес-економіка

(назва освітньої програми)

051 - Економіка

(шифр і назва спеціальності)

Луцак Я.І.

(підпис ініціали та прізвище здобувача освітнього ступеня)

Науковий керівник к.е.н., доц. Паневник Тетяна Миколаївна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Бережницька У.Б.

(підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Рецензент

Метошоп І.М.

(підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Івано-Франківськ – 2024

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут Економіки і менеджменту

Кафедра прикладної економіки

Спеціальність 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

“ ___ ” _____ 20__ року

**ЗАВДАННЯ
НА МАГІСТЕРСЬКУ РОБОТУ**

Студенту

Луцак Яні Іванівні

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Тема магістерської роботи Перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємств сфери консалтингу

1. Затверджена наказом ректора університету від “ 28 ” листопада 2024 р. № 793/7

2. Термін здачі студентом закінченої роботи 17 грудня 2024 р.

4. **Вихідні дані роботи** фінансова та звітна інформація ТОВ «ФІНІМПАКТ» та ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА»

3. **Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити)**

ВСТУП

Розділ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розділ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ

Розділ 3. РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

4. **Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)**

1. Класифікація інновацій згідно Керівництва Осло. 2. Класифікація інновацій. 3. Зовнішні фактори інноваційної діяльності 4. Діаграма обсягу реалізованих консультаційних послуг в Україні за 2021-2023 роки за видами економічної діяльності 5. Основні групи

консалтингу в Україні. 6. Діаграма надання консалтингових послуг ТОВ «ФІНІМПАКТ» у 2023 році. 7. Територіальний розподіл клієнтів ТОВ «ФІНІМПАКТ». 8. Діаграма надання консалтингових послуг ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2023 рік. 9. Динаміка основних фінансово-економічних показників ТОВ «ФІНІМПАКТ» у 2021-2023 роки. 10. Динаміка показників ділової активності ТОВ «ФІНІМПАКТ» за 2021-2023 роки. 11. Динаміка рентабельності ТОВ «ФІНІМПАКТ» за 2021-2023 роки. 12. Динаміка основних фінансово-економічних показників ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» у 2021-2023 роки. 13. Динаміка показників ділової активності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки. 14. Динаміка рентабельності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки.

6. Дата видачі завдання “10” жовтня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Номер і назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів магістерської роботи	Примітка
ВСТУП	09.09.2024	виконано
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	30.10.2024	виконано
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ	15.11.2024	виконано
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ	01.12.2024	виконано
ВИСНОВКИ	15.12.2024	виконано

Студент _____

Луцак Я.І.

(підпис)

(розшифровка підпису)

Керівник роботи _____

Панєвник Т.М.

(підпис)

(розшифровка підпису)

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1 Сутність інноваційної діяльності підприємств.....	7
1.2 Фактори, що впливають на інноваційну діяльність підприємств....	16
1.3 Методика оцінки та аналізу інноваційної діяльності на підприємстві	23
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ	29
2.1 Загальна характеристика сфери консалтингу	29
2.2 Динаміка основних техніко-економічних показників діяльності підприємств ТОВ «ФІНІМПАКТ» та ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА».....	39
2.3 Аналіз фінансового стану підприємств сфери консалтингу	44
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ	57
3.1 Напрями активізації інноваційної діяльності підприємств сфери консалтингу	57
3.2 Обґрунтування доцільності впровадження запропонованих інновацій.....	62
Висновки до розділу 3.....	68
ВИСНОВКИ	70
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	74
ДОДАТКИ	80

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку економіки через глобалізацію, жорстку конкуренцію та насичений ринок інновації мають вирішальне значення. Успіх будь-якої країни, галузі чи підприємства залежить від ефективного управління інноваціями. Інновації стимулюють економічний, технологічний, політичний, екологічний та соціальний розвиток суспільства. Розвиток ефективної та прибуткової діяльності підприємств і економіки держави в цілому вимагає впровадження нових методів і методів дослідження інноваційної діяльності, впровадження нових принципів розвитку інновацій, а також виявлення внутрішніх перешкод у компанії, які перешкоджають інноваціям.

Важливість теми магістерської роботи полягає в тому, що в сучасних умовах функціонування ринку, впливу зовнішнього та внутрішнього середовища є основним фактором, який формує конкурентну перевагу підприємства у сфері консалтингових послуг. Ефективне та цілеспрямоване управління інноваційним розвитком є таким фактором.

У таких ситуаціях підприємствам потрібно розробити ефективні стратегії та механізми управління інноваційною діяльністю, щоб вони могли зберегти свою позицію на ринку та розвиватися на тривалу перспективу. Метою магістерської роботи є дослідити перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємств сфери консалтингу.

Для досягнення поставленої мети було визначено та виконано такі завдання:

- розкрити економічну сутність інноваційної діяльності підприємства;
- визначити основні методи та технології дослідження інноваційної діяльності підприємств;
- навести загальну техніко-економічну характеристику досліджуваних підприємств;
- дослідити принципи інноваційної діяльності та провести її оцінку;

– розробити пріоритетні шляхи удосконалення інноваційної діяльності підприємств та обґрунтовано доцільність їх впровадження.

Серед зарубіжних науковців, які присвятили свої праці дослідженню інноваційної діяльності підприємств та механізмів розвитку її управління, можна виділити: Джозеф Шумпетер [2], П. Друкер[3], С.М. Ілляшенко [7], Л. І. Федулова[15] , Ю. Бажал [29, с. 2] та О. Лапко [31, с. 38].

Методами дослідження є узагальнення та систематизація теоретичних даних, використання загальнонаукових та спеціальних методів економічного аналізу.

Об'єктом дослідження курсової роботи є процес розвитку інноваційної діяльності консалтингових підприємств сфери консалтингу.

Предметом дослідження є теоретико-методичні аспекти формування, функціонування розвитку системи інноваційної діяльності підприємств та обґрунтування напрямів її забезпечення.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Сутність інноваційної діяльності підприємств

Країни, які широко використовують інновації показали, що впровадження інноваційних технологій в різних сферах життєдіяльності призводить до загального зміцнення економіки держави, зростання обсягу вироблення і збуту товарів підприємств, появи товарів, що володіють специфічними особливостями і характеристиками та підвищенню добробуту населення.

При дослідженні інноваційної діяльності насамперед слід звернути увагу на поняття «інновація» та «інноваційний процес». Термін «інновація» (з англ. «інновація») означає нові досягнення в галузі науки та техніки, а також нововведення, які виникли в результаті впровадження новизни [1]. На початку 1900-х років австрійський вчений Йозеф Шумпетер вперше використав терміни «інновація» та «інноваційний процес» [2, с. 4].

Вітчизняні та зарубіжні науковці виділяють такі трактування поняттю „інновація”:

1) етимологічне: П. Друкер вважав, що: „Інновація – це мистецтво надання ресурсам нових можливостей для створення цінностей” [3, с. 26];

2) комерційне: Б. Твісс порівняв нововведення з інноваціями, зазначивши, що: «Нововведення — застосування, тобто процес, у якому дослідження або ідея набувають економічного змісту; науково-технічні інновації — це матеріалізація нових ідей і знань, відкриттів, винаходів і науково-технічних розробок у процесі виробництва з метою їх комерційної реалізації для задоволення відповідних потреб споживачів на ринку». [28, с. 37];

3) функціональне: Ю. Бажал виділив інновацію як економічну категорію, а саме нову функцію виробництва. Тобто він вважав, що інновації – це зміна

технології виробництва тобто стрибок від старої виробничої функції до нової (старі товари виготовляються новими способами) [29, с. 2];

4) статичне: Рекомендації Фраскаті (1993) та „Методика збирання даних щодо технологічних інновацій” (1992) в Осло: „Інновація – це кінцевий результат інноваційної діяльності. Це може бути новий продукт, випущений на ринок, технологічний процес, використаний у практичній діяльності або метод соціальних послуг» [13];

5) процесне: О. Лапко ствердив, що: „інновація це „інноваційний процес”, інноваціювання, отже, інновація — це складний процес, який включає розробку, впровадження, комерційне використання та розповсюдження нового рішення або технології, що задовольняє певні потреби. [31, с. 38];

б) з точки зору конкурентної переваги: у першому виданні української економічної енциклопедії зазначено, що: „інновація – це новий підхід до проектування виробництва, збуту товарів, який дає інноватору та його компанії перевагу над конкурентами” [32].

Аналізуючи різновиди основних понять інноваційної діяльності, варто зважати, що застосування терміну “інновація” є дуже різнобічним: від занадто узагальнених (широких) понять до специфічних (звужених), що головним чином належать до технічних нововведень. Взагалі, термін «інновація» означає якісну зміну середовища або процесу, його перехід з одного становища в інший, на новий рівень (як приклад, перехід від бюрократичної, ієрархічної системи до креативної, інноваційної). Інновація є багатогранним, багаторівневим, багатоетапним процесом. П. Друкер у своїй праці „Менеджмент у ХХІ сторіччі” підкреслює, що сьогодні зміни є неминучими, і організації, які не йдуть на зустріч цим змінам, загинуть. «Лідери змін» — підприємства, які реагують на нові тенденції та використовують нові можливості — можуть вижити в цих умовах [3, с. 12].

Якщо брати до уваги визначення поняття «інноваційна діяльність» у Шумпетера, то воно нечітке, він вважав інноваційну діяльність синонімом

підприємницької діяльності, ця думка вважається однією з ключових у його книзі "Теорія економічного розвитку"(1911р.). Таким чином, інновації були розглянуті лише в сфері підприємництва, оскільки саме ця діяльність вимагала постійного розробки нових методів. Насправді не всі підприємці займаються інноваційною діяльністю, тому потрібно переглянути визначення інших вчених щодо підприємницької діяльності. Немає єдиної думки сучасних вітчизняних вчених щодо сутності інноваційної діяльності (табл. 1.1).

Таблиця 1.1– Різні трактування поняття «інноваційна діяльність»

Автор	Визначення інноваційної діяльності
Закон України «Про інноваційну діяльність»	«діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг» [5]
Господарський Кодекс України	«діяльність господарських відносин, заснована на інвестиціях для реалізації довгострокових науково-технічних програм, які мають тривалий термін окупності витрат, а також для впровадження нових науково-технічних досягнень у виробництві та інших сферах суспільного життя» [6]
С.М. Ілляшенко	«процес створення, впровадження і поширення інновацій» [7, с. 18]
В.В. Зянько, І.Ю. Єпіфанова	«збір економічних, технічних, правових і соціальних заходів, пов'язаних із розробкою, впровадженням та використанням інновацій з метою досягнення певних економічних і соціальних ефектів» [8]
K. Blind, S. Petersen, C. Riilo	«усі наукові, технологічні, організаційні, фінансові комерційні дії, що реально сприяють здійсненню інновацій або задумані з цією метою» [9]
О.Г. Шпикуляк	«інноваційні ініціативи базуються на результатах наукових досліджень для створення абсолютно нової продукції або послуги, яка відкриває нові можливості» [4]
Т.П. Близнюк	«інноваційна діяльність – це складна динамічна система заходів, яка використовує результати закінчених науково-технологічних досліджень, організаційно-економічних розробок або інших науково-технологічних досягнень. Це робиться з метою задоволення мінливого індивідуального попиту та потреб суспільства в конкурентоспроможних продуктах (товарах, роботах, послугах). Це робиться під впливом

	факторів середовища на всіх рівнях (зовнішній і внутрішній)» [45]
--	---

Джерело: розроблено автором на основі [4-9, 45]

Відповідно до таблиці, кожне трактування поняття «інноваційна діяльність» має суттєву різницю. Причиною є те, що, науковці досліджували це поняття у рамках різних теоретичних підходів та державних регулювань. В.В. Зянько та І.Ю. Єпіфанова вважали, що «інноваційна діяльність» це вплив заходів із усіх сфер, який має на меті економічний та соціальний ефект[8], цим вони мали на увазі, що економічний розвиток (розвиток нових ринків, зростання конкурентоспроможності, підвищення ефективності виробництва та збуту та ін.) та соціальний (покращення якості життя населення, створення робочих місць, покращення умов праці та ін.) - головна мета інноваційної діяльності. Ілляшенко С. М. спростив цей термін, маючи на увазі, що потрібно «діяти», а саме впроваджувати інновації без застосування великих зусиль на їх розробку, що підкреслює важливість не просто мінімізації зусиль, а ефективного підходу до реалізації інновацій. Звичайно, можна заперечити, що кожне трактування є помилковим. Різниця в інтерпретації цього терміну обумовлена тим, що при визначенні його сутності кожен з дослідників звертає увагу на різні ознаки, а саме: новизна, етапність, ефективність, інвестиційна потреба, системність, міждисциплінарність та ін. На основі узагальнення наукових підходів вважаємо за потрібне запропонувати визначення, яке буде найбільш доцільне для розуміння поняття: під інновацією підприємства слід розуміти будь-які спроби та дії працівників щодо внесення змін до кількісних і якісних процесів, щоб покращити окремі бізнес-процеси та досягти певних позитивних результатів [10].

Посилаючись на Закон України, об'єктами інноваційної діяльності є [11]:

- а) інноваційні програми і проекти;
- б) абсолютно нові знання, сучасні продукти;

- в) виробничі, технічні прилади та процеси;
- г) інфраструктура підприємства;
- г) технічні та організаційні вирішення управлінських, виробничих, комерційних або інших проблем, які значно покращують структуру та якість виробництва;
- д) сировинні запаси та ресурси, методи і засоби їх переробки та добування;
- е) товарна продукція;
- є) процеси утворення споживчого ринку та збуту товарної продукції.

Суб'єктами інноваційної діяльності можуть бути фізичні і (або) юридичні особи України, фізичні і (або) юридичні особи іноземних держав, особи без громадянства, об'єднання цих осіб, які провадять в Україні інноваційну діяльність і (або) залучають майнові та інтелектуальні цінності, вкладають власні чи запозичені кошти в реалізацію в Україні інноваційних проектів» [11].

Необхідно класифікувати інновації, щоб визначити їхнє місце в певній галузі інновацій, а також використовувати їх у бізнес-діяльності з усіма аспектами створення та маркетингу. Це необхідно для створення ефективної системи управління інноваційною діяльністю та її ресурсами, такими як фінанси, кадри та сировина [12,с.16].

Інновації в науковій літературі класифікуються по різному. Згідно книги «Керівництво Осло», яке є основним методичним інструментом ОЕСР у сфері інноваційної діяльності, всі інновації можна класифікувати на 4 основних види: продуктова, процесна, маркетингова та організаційна[13]. Їх коротка характеристика наведена на рис. 1.1.

Рисунок 1.1 – Класифікація інновацій згідно «Керівництва Осло»

Джерело: [13]

Найпоширенішими є продуктові інновації, розробка нових продуктів або послуг, а також їх значне удосконалення. Так, щодня в сучасному світі з'являються сотні продуктових інновацій різного рівня новизни. Наразі такі інновації включають 3D-друк, навушники перекладачів, безпілотні електромобілі та інші. Впровадження нового або покращеного методу виробництва чи надання послуг за допомогою впровадження нового обладнання, програмного забезпечення тощо називається процесною інновацією. Організаційні інновації включають в себе нові підходи до організації робочого місця, методи управління, стратегії організації управління тощо. Маркетингові інновації – це створення нового маркетингового підходу. Це може включати значні зміни в дизайні, упаковці, розміщенні, просуванні чи ціноутворенні продукту.

Вітчизняні науковці класифікують інновації за ознаками на рисунку 1.2

Рисунок 1.2 – Класифікація інновацій

Джерело: [33, с. 186]

За сферами діяльності інновації визначаються залежно від галузі, де вони впроваджуються або застосовуються. Технологічні інновації можна визначити як нові розробки в галузі науки та техніки, вдосконалення процесів виробництва та обладнання, а також оптимізація фінансових чи управлінських процесів у бізнесі. Торгові (збутові) інновації стосуються нових способів продажу, соціальні інновації стосуються змін у соціальній структурі, а управлінські інновації стосуються кращої організації управління.

За ознакою технологічних параметрів визначається природа інновацій. Продуктові інновації створюють нові товари чи послуги, які

відповідають новим потребам ринку або значно вдосконалюють існуючі. Процесні інновації стосуються створення ефективних і економних методів управління та технологій.

Залежно від глибини змін, що вносяться інновації розрізняються за масштабом та значущістю їхнього впливу на існуючі технології, продукти чи процеси. В свою чергу вони діляться на радикальні (принципово нові продукти), ординарні (вдосконалення існуючих рішень) та модифікаційні (поліпшення характеристик існуючих продуктів).

За ступенем новизни поділ відбувається відповідно на: для окремого підприємства (які є відомими в галузі, але нові для конкретної компанії), для галузі (створення нових рішень, які змінюють усталені підходи в певній галузі), для країни (інновації, які раніше не застосовувалися на національному ринку) і для світового ринку (розробки, які мають глобальне значення).

За адресатом інновації можуть бути орієнтовані на конкретного користувача чи групу: для виробників — це технології чи рішення, які покращують процеси виробництва або зменшують витрати; для споживачів — це нові продукти, послуги чи сервіси, які покращують якість життя або зручність; і для суспільства загалом — це інновації, які вирішують соціальні чи екологічні проблеми.

За механізмом здійснення інновації визначаються залежно від способу їх реалізації. Одиначні інновації є одноразовими, унікальними проектами. Дифузійні інновації поширюються поступово і впроваджуються в різних організаціях чи галузях. Завершені інновації досягли своєї повної реалізації, тоді як незавершені знаходяться на етапі розробки чи впровадження. Успішні інновації виконали свої цілі, а неуспішні не досягли очікуваного результату.

За відношенням до попереднього стану процесу інновації можуть бути інноваціями, які відроджують або адаптують старі ідеї до сучасних умов; заміна старих методів чи рішень на нові, ефективніші; або заміна старих процесів чи продуктів на нові, більш ефективні.

За обсягом визначається масштаб інновації. На окремий етап процесу або продукту впливають точкові інновації. Змінюючи цілу систему, системні інновації охоплюють кілька пов'язаних частин. Стратегічні інновації поширюються по всьому світу і визначають довгострокові перспективи розвитку компаній або галузей.

За ступенем інтенсивності інновації оцінюються за швидкістю їхнього впровадження і впливу. Інтенсивні ("бум") інновації швидко змінюють ринок або галузь. Рівномірні інновації впроваджуються поступово, слабкі мають незначний вплив, а масові інновації охоплюють широкий ринок або велику кількість користувачів.

За рівнем управління враховується рівень, на якому здійснюється управління інноваціями. Народногосподарські інновації впливають на загальнодержавний рівень, а на галузевий рівень впливають на окремі сектори економіки. Інновації первинної ланки здійснюються на рівні окремих підприємств чи організацій, тоді як територіальні інновації здійснюються в межах певного регіону.

Інновації сприяють суспільному прогресу, підвищуючи ефективність організації, в якій вони розробляються чи застосовуються. Для того, щоб досягти своїх інноваційних цілей, будь-яка організація повинна створити ефективну систему управління інноваціями.

Підприємства повинні систематично проводити інноваційні дії, щоб знайти нові ідеї та реалізувати їх. Підсумовуючи, інноваційна діяльність дозволяє компанії отримати такі переваги:

- формування нових конкурентних переваг;
- раціональне використання ресурсів;
- більш краще задоволення потреб клієнтів;
- підвищення іміджу підприємства;
- збільшенню рівня прибутковості тощо [14].

Отже, різні науковці інтерпретували поняття «інновації» по-різному, різниця в інтерпретації обумовлена тим, що при визначенні його сутності

кожен з дослідників звертав увагу на різні ознаки, робив дослідження в рамках різних епох та галузей. Різноманітність класифікацій, зокрема за дослідженням вітчизняних науковців у дисертації Біловодської О.А. дає змогу ефективно розробляти й реалізовувати нові рішення, враховуючи специфіку різних галузей та потреб ринку. Глибоке розуміння цих аспектів сприяє ефективному управлінню інноваційними процесами та досягненню стратегічних цілей.

1.2 Фактори, що впливають на інноваційну діяльність підприємств

Для забезпечення успішного розвитку та адаптації до змін у ринковому середовищі важливим інструментом є аналіз факторів, які впливають на інноваційну діяльність компанії. Ключовим для досягнення конкурентних переваг є розуміння факторів, які сприяють чи перешкоджають інноваціям. Він допомагає компаніям знаходити можливості для розвитку, такі як впровадження нових технологій, залучення інвестицій або розширення ринку. Одночасно аналіз дозволяє визначити перешкоди, такі як нестача фінансових ресурсів, низька кваліфікація персоналу чи недостатня державна підтримка.

Доктор економічних наук Л. І. Федулова, в свою чергу, розглядає фактори як загальні чинники, що формують ринок нововведення: державна участь в управлінні інноваційними процесами, рівень вилучення первинних доходів державою, стан ринкової інфраструктури, законодавство, ступінь інтеграції науки і виробництва, конкурентоздатність технологій на світових ринках, економічний розвиток країни [15, с. 120]. Автор також робить акцент на фактори генерації нововведень на підприємствах, підрозділяючи їх на зовнішні і внутрішні. Зовнішні фактори вона розбиває на три підгрупи: конкуренція, попит, виробничо-технічні фактори (рис.1.3)

Зовнішні фактори визначають рівень залежності організації від зовнішнього середовища, наприклад, потреба в ресурсах, кредитах, клієнтах, кадрах, становища на ринку, наявність конкурентів, зміна попиту. Організації з вищим рівнем зовнішньої підконтрольності більш схильні до нововведень і

прагнуть не лише пристосовуватись до середовища, а впливати на нього через інновації.

Рис. 1.3 Зовнішні фактори інноваційної діяльності

Джерело: [34]

Конкуренція спонукає розробляти і виробляти нові продукти, знижувати витрати їх виробництва і вартість. Все це припускає здійснення інновацій.

Існування стійкого попиту на нововведення означає, що більшість інноваційних структур зацікавлені у введенні інновацій, а для цього вони пред'являють попит на новації інших підприємств для активізації та реалізації своїх інноваційних процесів.

Виробничо-технічні фактори визначають можливості реалізації нововведень. Якщо з'являється перспективна науково-технічна розробка, але не розвинені суміжні виробництва, продукція яких вимагає комерціалізації даної розробки, то, імовірно, процес комерціалізації проходитиме з ускладненнями[34].

Інша група факторів зовнішнього середовища, пропонує нам такі фактори, як: суспільство, економічна політика та ринок.

Суспільство як чинник ділиться у свою чергу на суспільні та культурні чинники. Суспільні чинники знаходять своє відображення в динаміці розвитку сфери досліджень та розробок, а також в розвитку освіти. Торги, виставки,

семінари, а також наукові конференції також є суспільною ініціативою, яка може стимулювати підприємства до інноваційної діяльності. Культурні чинники тісно пов'язані з історією окремих держав.

Наступним важливим фактором впливу на інноваційну активність підприємств є економічна політика держави, в межах якої можемо виділити економічні, політичні, правові та екологічні чинники. Економічні чинники визначаються розміром витрат державного бюджету на дослідження та розроблення, фінансовими показниками держави, рівнем розвитку економіки, станом платіжного балансу у сфері техніки та технологій, прямими іноземними інвестиціями тощо. Політичні чинники впливу на інноваційну активність підприємств охоплюють насамперед податкову політику держави, а також політику уряду у сфері інновацій. Правові чинники визначаються правовою системою та нормами права, що стосуються інновацій, і враховують зміни в податковому законодавстві, нормативно-правові акти у сфері інтелектуальної власності, зовнішньої торгівлі тощо. Специфікою політичних чинників є те, що вони охоплюють як норми національного законодавства, так і міжнародного.

Важливою групою чинників впливу на інноваційну активність підприємств є екологічні чинники, увага щодо яких постійно зростає у веденні інноваційної політики держави та підприємств.

Останнім з виділених чинників впливу на інноваційну активність підприємств є ринок, в межах якого виділено інфраструктура ринку. Вона формується через очікування інновацій з боку клієнтів, співпрацю підприємства зі споживачами, покупцями, посередниками чи постачальниками, рівень інноваційності конкуренції [35, с. 263]. Підприємства, оцінюючи власні можливості та визначаючи цілі подальшої діяльності, враховують як власні можливості, так і ринкову ситуацію. Тому чинник інфраструктури ринку потрібно завжди брати до уваги у разі визначення стратегії та цілей підприємства.

Внутрішні чинники – це чинники, які здійснюють вплив на інноваційний розвиток в межах підприємства.

Серед внутрішніх факторів виділяє наступні:

- ставлення керівництва компанії до нововведень;
 - простота і відсутність бар'єрів у взаєминах між підрозділами і співробітниками;
 - ступінь самостійності внутрішніх підрозділів;
 - наявність економічної зацікавленості підрозділі і окремих працівників;
 - ступінь гнучкості розгляду інноваційних пропозицій;
 - ступінь розвитку науково-технічної інфраструктури та ін.
- В. М. Гейць виділяє фактори, що визначають інноваційну діяльність підприємства як самостійну економічну одиницю [16, с. 341]

Існує цілий ряд факторів, одна частина з яких сприяє інноваційному розвитку (ІР) підприємства, а інша, навпаки, стримує цей розвиток. Для того щоб здійснювати ефективне управління інноваційною діяльністю, необхідно постійно аналізувати й шукати важелі впливу на ці фактори. Більшість авторів таких як: Гриньов А. В.[37], Краснокутська Н. В. [37] та інші виділяють чотири групи факторів, які впливають на інноваційний розвиток підприємства :

1) економіко-технологічні (охоплюють рівень доступу до фінансових ресурсів, технічних засобів, стан технологій і їхню інтеграцію в діяльність підприємства);

2) організаційно-управлінські(стосуються внутрішньої структури підприємства, ефективності управління, процесів планування та координації.);

3) політико-правові (включають законодавчу базу, регуляторне середовище, державну підтримку чи обмеження інноваційної діяльності);

4) соціально-психологічні (охоплюють готовність персоналу до змін, культуру інновацій, мотивацію працівників і суспільні тенденції).

Але така класифікація, на думку деяких вчених, є не досить повною. В. Павлов [39] та А. Шегда [40] зазначають, що таку класифікацію слід доповнити.

Проаналізувавши існуючі недоліки Коюда В. О. та Лисенко Л. А [17] пропонують більш повну класифікацію факторів, які впливають на інноваційну діяльність та здатні забезпечити або, навпаки, стримувати ефективний ІР підприємства. У рамках такого підходу виділяють шість груп факторів: 1) техніко-економічні; 2) організаційно-управлінські; 3) інформаційні; 4) кадрові; 5) інституціонально-правові; 6) соціально-психологічні. У кожній з груп присутні фактори, які сприяють інноваційної діяльності підприємства і які заважають чи стримують його. Розглянемо більш детально ці групи факторів (таблиця 1.2)

Таблиця 1.2 – Фактори, що впливають на інноваційну діяльність підприємства

Система факторів	Фактори, що сприяють інноваційній діяльності	Фактори, що стримують інноваційну діяльність
Техніко-економічні	Високий попит на інноваційну продукцію (роботи чи послуги), високий рівень науково-технологічного потенціалу підприємства (галузі, регіону), наявність фінансових коштів	Відсутність джерел фінансування інноваційної діяльності, недосконалість наукової та матеріально-технічної бази підприємства, високий економічний ризик інноваційних проектів і слабкий попит на інноваційну продукцію
Організаційно-управлінські	Висока гнучкість організаційних структур, перевага горизонтальних інформаційних потоків та міжнародної науково-технологічної кооперації	Орієнтація на усталені ринки й відсутність науково-інноваційних організаційних структур
Інформаційні	Створення потужної інформаційної бази для проведення НДДКР, висока якість, правдивість та своєчасність маркетингової інформації, налагоджені канали обміну між інноваційними підприємствами	Відсутність необхідного рівня захисту прав на інформаційні ресурси, недостовірні та застаріла інформація, відсутність ефективних каналів обміну інформацією
Кадрові	Наявність високого кадрового потенціалу підприємства й наявність діючої системи з підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів	Відплив наукових кадрів – як наслідок відсутності системи заохочення професійного і кар'єрного зростання та низького рівня роботи з кадрами – разом з відсутністю системи безперервного навчання

		персоналу
Інституціонально-правові	Пільгове оподаткування та кредитування суб'єктів інноваційної діяльності, створення і розвиток інноваційної інфраструктури, пільгове оподаткування та кредитування підприємств, які реалізують інноваційні проекти	Високий рівень інфляції, недосконалість нормативно-правової бази щодо авторського права на об'єкти інновацій та інтелектуальної власності, відсутність ефективної політики у сфері інновацій та відповідної державної стратегії розвитку.
Соціально-психологічні	можливість самореалізації співробітників, створення умов для творчої праці та розвиток інноваційної культури на підприємстві,	Низький статус винахідників, постійний опір змінам

Джерело: [17]

Таким чином, на інноваційний розвиток підприємства впливає безліч факторів, різноманітних за своїм походженням і сферами впливу (за простором та у часі). Для кожного окремого суб'єкта важливо нівелювати вплив дестимулюючих факторів і максимально підсилити дію факторів, які сприяють активізації інноваційної діяльності залежно від життєвого циклу підприємства, що і є наступним етапом дослідження.

Існує ще і інша класифікація системи факторів - екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні) [18, с. 11 – 12]. Умовний поділ факторів наведено в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Екзогенні та ендогенні фактори, що впливають на інноваційну діяльність підприємства

Групи факторів	Фактори впливу
Екзогенні, що сприяють інноваційній діяльності	Розвиток конкуренції інноваційних товарів; збереження науково – технічного потенціалу та державна підтримка; розвиток інноваційної інфраструктури; відповідні інноваційні заходи.

Ендогенні, що сприяють інноваційній діяльності	Наявність фінансових та матеріально – технічних ресурсів; здатність сприймати зміни, нововведення, можливість самореалізації; розвиток умов творчої праці та матеріальні стимули.
Екзогенні, що стримують інноваційній діяльності	Недостатня кількість та різноманітність джерел фінансування; недостатність науково – технічного співробітництва; вплив наукових кадрів; відсутність інформаційної бази щодо інноваційних проектів.
Ендогенні, що стримують інноваційній діяльності	Недостатність матеріально – технічної та наукової бази; недостатня орієнтація на інноваційну діяльність; відсутність матеріальних стимулів; орієнтація на усталені ринки та короткострокову окупність та ін.

Джерело: [18, с. 11 – 12]

Одним з основних позитивних факторів ендогенного впливу є наявність ресурсів (фінансових, логістичних, людських і інших), які можуть впливати на діяльність компанії. Це постійний коефіцієнт прямої дії, який можна регулювати.

Екзогенні (екологічні) чинники - це, як правило, ті, які практично не регулюються керівництвом. Це включає в себе нормативно-правову базу, вимоги якої повинні виконуватися особами, відповідальними за операції, а також розробку та затвердження владою.

Серед факторів, які можуть сприяти розвитку підприємницької діяльності, науковці називають наступні:

- впровадження новітніх досягнень науки і техніки у процес виробництва;
- підвищення значущості результатів наукової діяльності для вироблення нового продукту та технологій;
- моральне старіння основних засобів виробництва, необхідність державної підтримки розвитку вітчизняного виробника, збільшення прибутковості підприємства за рахунок створення якісно нового продукту [19, с. 214].

Отож, базуючись на проведеному аналізі, можна зробити висновок, що фактори впливу на інноваційну діяльність поділяються на зовнішні та внутрішні (мікросередовище та макросередовище). Аналіз цих факторів допомагає визначити перспективи, такі як впровадження нових технологій, розширення ринкової частки або розвиток потенціалу творчого персоналу. Крім того, це допомагає визначити перешкоди, такі як брак фінансових ресурсів, недостатня законодавча підтримка чи низький рівень інноваційної культури.

Систематизація факторів на екзогенні (зовнішні) та ендогенні (внутрішні) фактори дозволяє компаніям зменшити ризики та адаптувати свою діяльність до умов середовища. Для забезпечення інноваційної діяльності необхідно зменшити вплив стримуючих факторів і одночасно стимулювати інноваційну діяльність, яка сприятиме сталому зростанню та конкурентоспроможності.

1.3 Методика оцінки та аналізу інноваційної діяльності на підприємстві

Для забезпечення прискореного розвитку інноваційної діяльності підприємства необхідний ефективний механізм, який би забезпечував найкращі кінцеві результати формування та реалізації таких планів розвитку в поточній ситуації. Тому управління інноваційним потенціалом підприємства має насамперед проаналізувати внутрішні та зовнішні економічні умови підприємства, визначити цілі та завдання інноваційного розвитку в рамках обраної підприємством місії, знайти ресурси для інноваційної діяльності та їх ефективний розподіл, переходити до формування альтернативних сфер діяльності, їх оцінки, ранжування за пріоритетністю реалізації та, нарешті, до формулювання та реалізації інноваційної стратегії підприємства.

Виділяють показники, які використовують для інноваційної діяльності на основі ідей економістів, таких як Йозеф Шумпетер та Ірвінг Фішер, а також методологічних рекомендацій міжнародних організацій, зокрема OECD.

1. Чиста теперішня вартість NPV (інтегральний ефект) – це різниця результатів і витрат від інвестиційного проекту за розрахунковий період, приведені до одного, як правило, початкового року, тобто з урахуванням їх дисконтування.

Розрахунок чистої теперішньої вартості:

$$NPV = \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I, \quad (1.1)$$

Де, CF_t – сума грошових потоків за проектом, тис. грн.; I – сума інвестицій у проект, тис. грн.; r – дисконтна ставка, ум.од [41].

2. Рентабельність інвестицій в інноваційний проект. Це важливий показник ефективності нововведень і дозволяє оцінити, наскільки доцільними є витрати на інновації в порівнянні з отриманими прибутками. Показник рентабельності інвестицій в інноваційний проект – PI, який розраховується як відношення приведених результатів до приведених витрат, повинний бути більше або дорівнює одиниці [42].

Визначення індексу рентабельності проекту за відбувається за формулою (1.2):

$$PI = \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} : I, \quad (1.2)$$

3. Дисконтований період окупності – DPB, за допомогою даного коефіцієнта визначається період окупності інвестиційного проекту, тобто рік проекту в який сума інвестицій окупиться та проект почне приносити своїм власникам прибуток [43, с. 95-96].

Показник розраховується за формулою (1.3):

$$DPP = \min n \left(\sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} \geq \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} \right), \quad (1.3)$$

4. Оцінка інноваційної діяльності, безпосередньо визначається завдяки коефіцієнту ефективності власних капіталовкладень у інноваційні процеси, що показує частину отриманого доходу на одну гривню вкладеного, у інноваційні процеси, капіталу:

$$E_k = \frac{TR}{I}, \quad (1.3)$$

де i TR – величина доходу від інноваційної діяльності; I – величина капіталовкладень у інноваційні процеси [44, с. 218].

Для оцінки інноваційної діяльності на підприємстві можна використовувати графічні методи, табличний аналіз та ряди динаміки. Вони дозволяють комплексно оцінити динаміку, структуру і ефективність інновацій.

Загальнонаукові методи пізнання застосовуються у всіх науках для аналізу та синтезу інформації. До них належать аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, моделювання. Ці методи спрямовані на виявлення закономірностей, розуміння складних процесів та їх упорядкування.

Спеціальні методи пізнання орієнтовані на конкретні галузі знань і включають математичні, економічні, соціологічні та інші методи, які дозволяють досліджувати явища у вузькому контексті. Їх використання забезпечує точність і специфічність висновків.

Методи комплексного аналізу порівняння та узагальнення дозволяють досліджувати об'єкти з урахуванням багатьох аспектів. Комплексний аналіз розглядає явище з різних точок зору. Порівняння виявляє подібності та відмінності, а узагальнення формує загальні закономірності на основі аналізу окремих даних.

Графічний метод аналізу – це візуалізація даних, яка дозволяє досліджувати тенденції, структуру, зв'язки та ефективність інноваційного розвитку компанії. Він наочно показує результати аналізу та полегшує інтерпретацію складної інформації. До елементів відносять: лінійні графіки, діаграми, гістограми.

Табличний метод аналізу — це спосіб систематизації, упорядкування та порівняння даних про інноваційну діяльність підприємства або групи підприємств. Він дозволяє виявити залежності та тенденції, структурувати інформацію та оцінювати стан, динаміку та ефективність інновацій. Розподіл даних за категоріями, використання узагальнюючих показників і співвідношення даних є важливими компонентами.

Метод рядів динаміки використовується для аналізу змін показників інноваційної діяльності підприємства у часі. Використовуючи його, можна прогнозувати майбутні показники та визначати тенденції, темпи зростання, коливання та стабільність інноваційного розвитку. Елементи ряду динаміки включають рівні ряду, які означають значення показника в певний період (наприклад, рік, місяць або квартал), інтервали часу, які означають час між рівнями; абсолютний приріст, який означає зміну рівня показника за цей період; і темп зростання, який означає відносне збільшення показника та різницю між темпом зростанням і 100%[48].

Для забезпечення прискореного розвитку інноваційної діяльності підприємства необхідно впроваджувати ефективний механізм, який базується на визначенні цілей та завдань інноваційної діяльності, оптимальному розподілі ресурсів, формуванні та оцінці альтернативних напрямків діяльності, а також розробці і реалізації інновацій. Ефективність управління визначається через ключові показники економічної ефективності інновацій, таких як: чиста поточна вартість проектів, рентабельність інвестиційних проектів, дисконтований період окупності інвестицій та коефіцієнту ефективності.

Висновки до розділу 1

В результаті дослідження теоретико-методичних основ оцінки інноваційної діяльності підприємства виявили сутність понять «інноваційна діяльність» та «інновація», починаючи з визначення Йозефа Шумпетера та продовжуючи різними трактуваннями українських та західних авторів (П. Друкер, Б. Твісс, Ю. Бажал, О. Лапко). Дослідження показало багатогранність та багаторівневність поняття "інновація", від широких узагальнень до специфічних технічних нововведень, через те, що воно проводилось у рамках різних теоретичних підходів та державних регулювань. Вітчизняні та зарубіжні науковці акцентують на значенні комерціалізації новацій, змін технологічних процесів та організаційних структур, а також на забезпеченні економічного й соціального ефектів.

Аналіз факторів, що пливає на інноваційну діяльність дозволив виявити, що найбільш повна класифікація, запропонована Коюдою та Лисенком, виділяє шість груп чинників: техніко-економічні, організаційно-управлінські, інформаційні, кадрові, інституційно-правові та соціально-психологічні. Кожна група включає як сприятливі, так і стримуючі фактори. Серед сприятливих чинників: конкуренція, стійкий попит на інновації, розвиток суміжних виробництв, підтримка з боку держави (фінансування досліджень, сприятливе законодавство, інвестиції), рівень інтеграції науки та виробництва, сприятливе суспільне середовище (розвиток досліджень, освіти, проведення спеціалізованих заходів). Чинники, що створюють перешкоди: нестача фінансових ресурсів, низька кваліфікація персоналу, недостатня державна підтримка, нерозвиненість суміжних виробництв (що ускладнює комерціалізацію), нестабільна економічна політика, недосконале законодавство та обмежений доступ до інвестицій.

Для оцінки економічної ефективності інноваційних проектів запропоновані такі ключові показники: чиста теперішня вартість (NPV), індекс рентабельності (PI), дисконтований період окупності (DPB) та ефективність

власних капіталовкладень (Ек). Застосування цих методів дозволяє розробити аналіз та перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємства.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ

2.1 Загальна характеристика сфери консалтингу

В сучасній економіці консалтингові компанії створюють інтелектуальні продукти для організацій-клієнтів з метою посилення їх конкурентних переваг шляхом мобілізації та ефективного використання матеріальних і нематеріальних ресурсів. Консалтинг є окремою галуззю економіки, яка зростає швидше, ніж ринок інформаційних технологій.

Зміст поняття консалтинг, що увійшло до нашої мови як спеціальний термін, означає проведення економічного консультування в будь-якому масштабі. Це походить від англійського слова «консультування». Економічне консультування, також відоме як консалтинг, може стосуватися як конкретних економічних питань, таких як фінансовий аналіз, бухгалтерія, аудит, оподаткування, так і глобальних управлінських питань, таких як стратегічний розвиток, реорганізація та інновації. Таким чином, управлінське консультування, є видом діяльності консалтингу, спрямованої на надання допомоги у вирішенні управлінських проблем. [22].

За даними Європейської асоціації менеджмент-консультантів, частка європейського консалтингового бізнесу у ВВП Європи за останні десять років зросла з 0,24% до 0,66% [23]. Даний показник суттєво відрізняється за країнами. Таким чином, частка консалтингу у ВВП становить найвищу у Великобританії (1,02%), Німеччини (0,88%) та Іспанії (0,76%). Журнал «Експерт Україна» оцінює, що ємність українського консалтингового ринку має тенденцію зростати на 10% щороку [24]. Український ринок консалтингу почав формуватися наприкінці 90-их років минулого століття.

Наразі на українському ринку доступний широкий спектр консалтингових послуг, пов'язаних із світовим ринком: ІТ-консалтинг, юридичний консалтинг, маркетинговий консалтинг (включаючи дослідження ринку), фінансовий та аудит (включаючи бухгалтерський консалтинг),

реорганізація та реструктуризація бізнесу, тренінги та семінари, стратегічне планування бізнесу та інші види консультацій. Щоб проаналізувати консалтингову галузь в Україні, необхідно оцінити обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) консультаційних послуг суб'єктів господарювання за видами економічної діяльності 2021–2023 року. Ці дані можна отримати з офіційного сайту Державної служби статистики України (таблиця 2.1)

Таблиця 2.1 Обсяг реалізованих консультаційних послуг в Україні за 2021-2023 роки за видами економічної діяльності

Назва виду послуги	Код за КВЕД-2010	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на 2021 рік, тис. грн	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на 2022 рік, тис. грн	Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг) на 2023 рік, тис. грн.
Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування	69.2	37 774 790,60	17 917 545,60	20 877 305,20
Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	70	40 963 159,00	55 729,80	109 833,20
Консультування з питань керування	70.2	74 615 977,80	33 128 101,40	27 240 355,00
Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування	71.1	104 851 684,80	46 688 564,80	66 010 218,40
Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки	73.2	39 259 098,20	12 414 872,20	12 947 321,20
Надання інших інформаційних послуг	63.9	34 357 371,20	8 520 156,00	17 893 265,20
Надання допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у.	82.9	22 160 346,20	11 553 086,20	16 458 098,60
Разом консалтингових послуг		353 982 427,80	130 278 056,00	161 536 396,80

Джерело: [25]

Для найкращого порівняння даних згідно таблиці 2.1 , варто провести їх динаміку, щоб проаналізувати цифри (таблиця 2.2) та зобразити у вигляді

діаграми, щоб наочно побачити різницю (рисунок 2.1). Для зручності проведення розрахунків переведемо дані у гривнях у розряд мільярда.

Таблиця 2.2 Динаміка обсягу реалізованих консультаційних послуг в Україні за 2021-2023 роки за видами економічної діяльності

Роки	Знач-я	Абсолютна зміна		Темпи росту, %		Темпи приросту, %	
		Баз.	Лан.	Баз.	Лан.	Баз.	Лан.
1	2	3	4	5	6	7	8
Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування 69.2							
2021	37,775	-	-	100	-	-	-
2022	17,918	-19,857	-19,857	47,433	47,433	-52,567	-52,567
2023	20,877	-16,897	2,960	55,268	116,519	-44,732	16,519
Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування 70							
2021	40,963	-	-	100	-	-	-
2022	0,056	-40,907	-40,907	0,136	0,136	-99,864	-99,864
2023	0,110	-40,853	0,054	0,268	197,082	-99,732	97,082
Консультування з питань керування 70.2							
2021	74,616	-	-	100	-	-	-
2022	33,128	-41,488	-41,488	44,398	44,398	-55,602	-55,602
2023	27,240	-47,376	-5,888	36,507	82,227	-63,493	-17,773
Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування 71.1							
2021	104,852	-	-	100	-	-	-
2022	46,689	-58,163	-58,163	44,528	44,528	-55,472	-55,472
2023	66,010	-38,841	19,322	62,956	141,384	-37,044	41,384
Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки 73.2							
2021	39,259	-	-	100	-	-	-
2022	12,415	-26,844	-26,844	31,623	31,623	-68,377	-68,377
2023	12,947	-26,312	0,532	32,979	104,289	-67,021	4,289
Надання інших інформаційних послуг 63.9							
2021	34,357	-	-	100	-	-	-
2022	8,520	-25,837	-25,837	24,799	24,799	-75,201	-75,201
2023	17,893	-16,464	9,373	52,080	210,011	-47,920	110,011
Надання допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у. 82.9							

2021	22,160	-	-	100	-	-	-
2022	11,553	-10,607	-10,607	52,134	52,134	-47,866	-47,866
2023	16,458	-5,702	4,905	74,268	142,456	-25,732	42,456

Рисунок 2.1 - Діаграма обсягу реалізованих консультаційних послуг в Україні за 2021-2023 роки за видами економічної діяльності

Згідно таблиці 2.2 та рисунку 2.1 бачимо, що обсяг всіх реалізованих консультаційних послуг у 2022 році відносно 2021 має різкий спад, що обумовлено повномасштабним вторгненням російської федерації на українську територію та поставило середній та малий бізнес у невизначеність. Нестійка економічна ситуація та окупація територій спричинили закриття бізнесу, відповідно і зменшення обсягу реалізованих послуг. Різкий спад можна простежити такими КВЕД як: 63.9 (Надання інших інформаційних послуг), у 2022 році відносно 2021 обсяг реалізованих послуг зменшився на 75,201 % , що у числовому значенні дорівнює 25,837 млрд грн, 73.2 (Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки) у 2022 році відносно 2021 на 68,377 % , у числовому -26,844 млрд грн і 70 (Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування) у 2022 році відносно 2021 на 99,864 % , що у числовому - 40,907 млрд грн

У 2023 році, бачимо, легкий зріст динаміки, це пояснюється тим, що деякі компанії відновило свою роботу, а деякі розпочали роботу у тестовому режимі. Найкраще зберегли свої позиції у 2023 році підприємства, які надають послуги згідно КВЕД: 69.2 (Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування) темп приросту відносно 2021 складає -44,732%, 71.1 (Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу, надання послуг технічного консультування) темп приросту відносно 2021 складає -37,044% та 82.9 (Надання допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у) темп приросту відносно 2021 складає -25,732%. Звідси можна зробити висновок, що компанії та підприємці, діяльність яких стосується сфер бухгалтерського обліку, архітектури, інжинірингу та інших комерційних дрібних послуг є більш адаптивними до змін та стійкими.

Тим часом слід зазначити, що об'єктивно оцінити розмір ринку консалтингових послуг, а також його роль в економіці України, є складним завданням. Це пов'язано з наступними причинами: «Державний класифікатор видів економічної діяльності в Україні» не класифікує консалтинг як окремий вид економічної діяльності, що ускладнює ведення статистичної звітності за цим напрямом діяльності; велика тіньова економіка в країні спричиняє помилки в статистичних даних по доходах фірм, секторів економіки та країни в цілому; і більшість видів консалтингових послуг не потребують ліцензії, що ускладнює визначення точної кількості гравців на даному ринку та оцінку його структури.

Досить цікаво класифікуються і характеризуються суб'єкти сфери консалтингу у науковій статті Ковальської К.В., Пастушенко Р.М. Так, автори поділяють суб'єктів консалтингу на три основні групи (рис. 2.2).

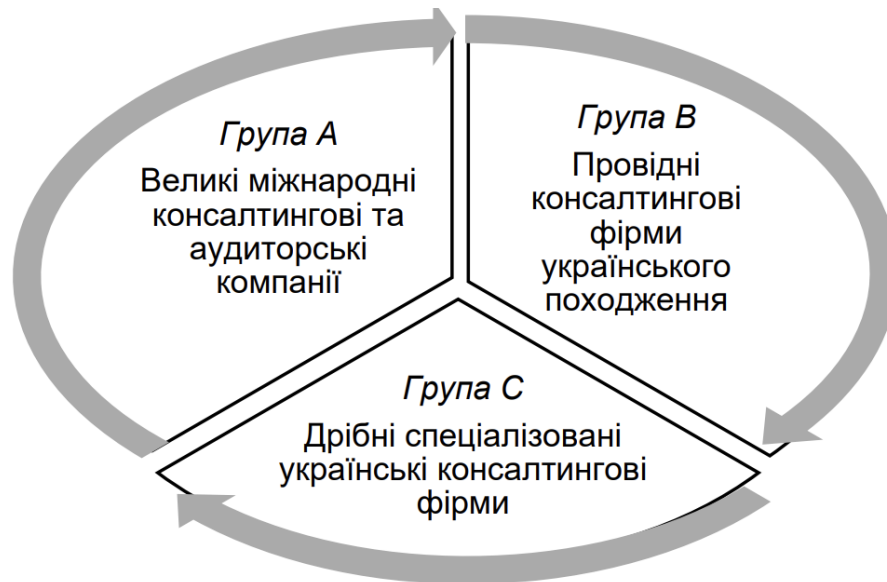

Рисунок 2.2 Основні групи консалтингу в Україні

Джерело: складено на основі [26]

Компанії Групи А складаються з міжнародних фінансових установ, таких як TAMIS, USAID і Світовий банк, які включають державні агентства, транснаціональні компанії та великі українські компанії. Їхні основні консалтингові послуги включають проекти технічної допомоги, реструктуризацію бізнесу, проекти санації економіки за кордоном, інвестиційний консалтинг, аудит за кордоном, опанування ринку та розвиток бізнесу, а також управлінський консалтинг.

Компанії групи В включають відомі консалтингові компанії в Україні, такі як Укрбізнесконсалтинг, Київська консалтингова група та Континентконсалтинг, великі та середні підприємства в Україні, як державні, так і комерційні, а також представництва іноземних компаній. Маркетингові дослідження, технічні проекти, фінансовий консалтинг, реструктуризація бізнесу, навчання персоналу, розвиток бізнес-процесів є їхніми основними консалтинговими послугами в п'ятдесяти державах і регіонах..

Компанії групи С є дрібними консалтинговими компаніями в Україні, які належать до категорій малого та середнього бізнесу, а також галузевих підприємств. Ринкові дослідження, оцінка майна, юридичний консалтинг,

податковий і бухгалтерський консалтинг, спеціалізоване галузеве, консультування — це основні консалтингові послуги, які вони надають [26].

Дослідження цієї роботи полягає не тільки у розрізі аналізу одного підприємства, важливо його порівняти відносно іншого, тому у цій роботі ми будемо порівнювати два вітчизняних підприємства для розуміння ситуації сфери консалтингових послуг в Україні.

1. **ТОВ «ФІНІМПАКТ»** - це консалтингова компанія, яка надає такі послуги як: бухгалтерський облік, супровід неприбуткових організацій, управлінський консалтинг, рекрутинг та навчання.

Дата реєстрації: 30.04.2020. Організаційно-правова форма: товариство з обмеженою відповідальністю.

Основний вид економічної діяльності:

Консультування з питань комерційної діяльності й керування [27].

Найважливішим у прийнятті рішень компанії є засновник, який безпосередньо бере участь у важливих процесах компанії. Операційний директор направляє та стимулює діяльність персоналу, забезпечує підприємство кваліфікованими кадрами та створює безпечні та сприятливі умови праці. В свою чергу компанія поділяється на чотири відділи: відділ, який обслуговує неприбуткові організації (ГО, БО, ГС і тд.), відділ, який обслуговує підприємців та підприємства, аналітичний та маркетинговий.

Види послуг, які надає компанії зображені на рисунку 2.3

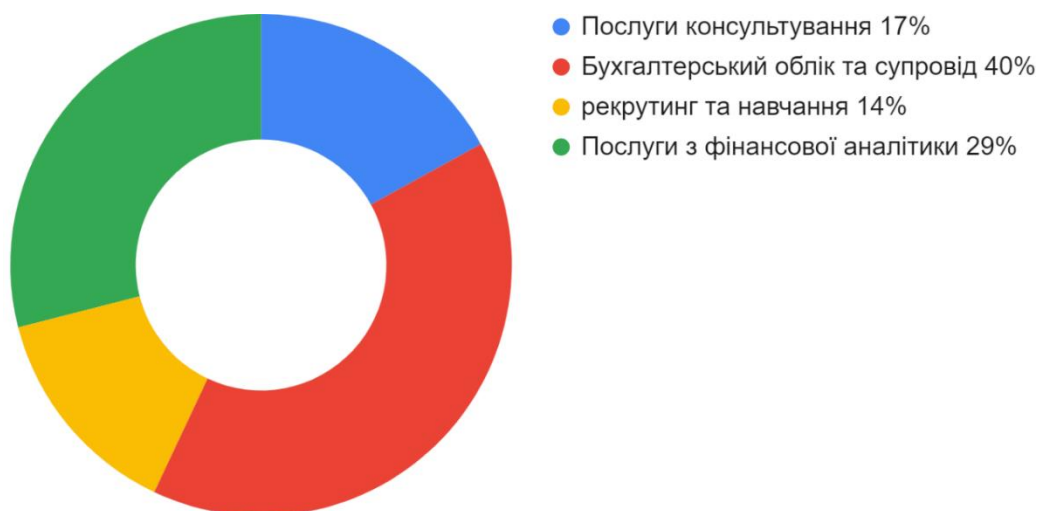

Рис. 2.3 Діаграма надання консалтингових послуг ТОВ «ФІНІМПАКТ» у 2023 році

Згідно діаграми бачимо, що найбільша частка послуг припадає саме на послуги бухгалтерського обліку та супроводу.

Для розуміння потреб клієнта потрібно охарактеризувати опис споживачів (таблиця 2.3)

Таблиця 2.3 – Опис споживачів ТОВ «ФІНІМПАКТ»

Сегмент Споживачів	Опис	Потреби	Типові Послуги
Малі підприємства (SMEs)	Малі підприємства з обмеженим бюджетом, часто без внутрішнього бухгалтера.	- Бухгалтерський облік - Підготовка податкової звітності - Консультації зі скорочення витрат - Базова аналітика фінансових потоків	- Ведення бухгалтерії - Аудит - Розробка простих фінансових звітів
Середні компанії	Фірми з більш складними структурами, можуть мати базовий фінансовий відділ.	- Автоматизація бухгалтерського обліку - Консультації з оптимізації податкового навантаження	- Внутрішній аудит - Консультації з фінансів - Аналітична підтримка рішень
Стартапи	Компанії, що знаходяться на етапі розвитку або пошуку інвесторів.	- Фінансове планування - Підготовка інвестиційних звітів - Управління грошовими потоками	- Планування бюджету - Податкові консультації
Фізичні особи-підприємці	Індивідуальні підприємці, які ведуть певну діяльність	- Оптимізація податкового навантаження - Планування фінансової спадщини	- Аналітична підтримка рішень - Консультації
Неприбуткові організації	Благодійні організації (Благодійні фонди), громадські спілки, громадські організації, які зобов'язані вести прозорий облік.	- Фінансові звіти для спонсорів - Податкове планування для НПО	- Підготовка грантових звітів - Консультації з грантів, складання бюджетів - Аналітична підтримка рішень

			- Консультації з фінансової прозорості
Фізичні особи	Люди, які хочуть взяти пройти курси навчання	- Особисте навчання у сфері бухгалтерського обліку	- Проведення зустрічей, семінарів, онлайн дзвінків з метою навчання

Наявність опису є важливим, оскільки його побудова дозволяє компанії раціонально розподілити ресурси та розуміти потреби клієнта. Наприклад, для малих підприємств та фізичних осіб-підприємців ТОВ «ФІНІМПАКТ» надає базові бухгалтерські послуги, в той час, коли НПО (неприбуткові організації) потребують комплексні рішення у сфері грантів та бюджетування а також консультації з фінансової прозорості.

Структура регіонів (областей), де зареєстровані та ведуть свою діяльність клієнти ТОВ «ФІНІМПАКТ» представлена на рисунку 2.4

Рис. 2.4 Територіальний розподіл клієнтів ТОВ «ФІНІМПАКТ»

Отже, ТОВ «ФІНІМПАКТ» є консалтинговою компанією, що надає послуги консультування з бухгалтерського обліку та аудиту та послуги аналітики систем. Існуюча організаційна структура дозволяє належним чином забезпечувати функціонування підприємства. Компанія має 4 відділи, які мають на меті ведення прибуткових та неприбуткових організацій. Завдяки

такому поділу компанія правильно організовує свою роботу. Кожен працівник працює згідно посадових інструкцій та штатних розписів.

ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» - це консалтингова компанія, яка спеціалізується на наданні консалтингових професійних бухгалтерських, юридичних послуг, послуг у сфері податкового і фінансового планування, кваліфікації у сфері фінансів. Дата реєстрації: 21.11.2003. Організаційно-правова форма: товариство з обмеженою відповідальністю.

Основний вид економічної діяльності:

Консультавання з питань комерційної діяльності й керування

Послуги, які надає ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА»:

- Юридичні (юридичні послуги для бізнесу, послуги адвоката, правовий захист інтелектуальної власності, реєстрація, структуризація, ліквідація бізнесу, оформлення дозвільних і реєстраційних документів.)

- Бухгалтерські (реєстрація, ведення та закриття бухгалтерії ФОП/ТОВ на єдиному податку та на загальній системі, подання податкової звітності всіх видів, повний облік неприбуткових організацій, а саме: ГО, БО, ГС та ін.,)

- Навчання або підвищення кваліфікації (“Практична бухгалтерія для початківців – від чайника до PROFІ”; “Бухгалтерія і податки для PROFІ”; спеціалізовані курси і практикуми за індустріями або специфічними видами діяльності. Професійне тестування фахівців під час рекрутингу чи найму персоналу бухгалтерії як незалежних підрядників індивідуальні консультації з нетипових податкових та бухгалтерських питань)[27].

Структура надання послуг представлена на рисунку 2.5

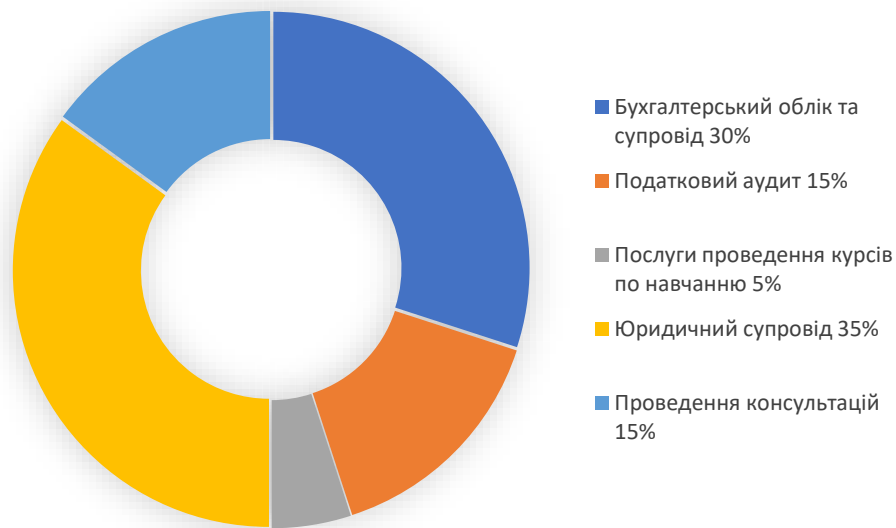

Рис. 2.5 Діаграма надання консалтингових послуг ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2023 рік

Згідно діаграми бачимо, що найбільша частка послуг припадає на юридичний супровід.

Порівнюючи структуру надання послуг, можна зазначити, що значною перевагою цієї компанії над ТОВ «ФІНІМПАКТ» є також і надання юридичних послуг, оскільки компанія «ФІНІМПАКТ» спеціалізується в основному у сфері бухгалтерії.

Отже, компанія «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» пропонує одразу бухгалтерський та юридичний супровід для компаній, що робить її оптимальною та зручною для клієнтів.

2.2 Динаміка основних техніко-економічних показників діяльності підприємств ТОВ «ФІНІМПАКТ» та ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА»

Для детального аналізу діяльності ТОВ «ФІНІМПАКТ» необхідно провести аналіз основних техніко-економічних показників за 2021-2023 роки (таблиця 2.4 і таблиця 2.5), оскільки компанія заснована у 2020 році, є можливість оцінити господарський стан майже від початку її діяльності. Показники розраховували згідно річної фінансової звітності, яка представлена у Додатках А та Б

Таблиця 2.4 – Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ФІНІМПАКТ» за 2021-2023 роки

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1. Чистий дохід від надання послуг, тис. грн	526,40	889,20	809,40
2. Собівартість реалізованих послуг, тис. грн	290,50	375,50	323,80
3. Валовий прибуток, тис. грн	235,90	513,70	485,60
4. Продуктивність праці, тис. грн/ чол.	105,28	127,03	115,88
5. Фондовіддача, тис. грн/ тис. грн ОЗ	22,31	48,72	62,50

Таблиця 2.5 – Динаміка основних техніко-економічних показників діяльності ТОВ «ФІНІМПАКТ» за 2021-2023 роки

Роки	Знач-я	Абсолютна зміна		Темпи росту, %		Темпи приросту, %	
		Баз.	Лан.	Баз.	Лан.	Баз.	Лан.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від надання послуг, тис. грн							
2021	526,40	-	-	100	-	-	-
2022	889,20	362,80	362,80	168,92	168,92	68,92	68,92
2023	809,40	283,00	-79,80	153,76	91,03	53,76	-8,97
2. Собівартість реалізованих послуг, тис. грн							
2021	290,50	-	-	100	-	-	-
2022	375,50	85,00	85,00	129,26	129,26	29,26	29,26
2023	323,80	33,30	-51,70	111,46	86,23	11,46	-13,77
3. Валовий прибуток, тис. грн							
2021	235,90	-	-	100	-	-	-
2022	513,70	277,80	277,80	217,76	217,76	117,76	117,76
2023	485,60	249,70	-28,10	205,85	94,53	105,85	-5,47
4. Продуктивність праці, тис. грн/ чол.							
2021	105,28	-	-	100	-	-	-
2022	177,84	72,56	72,56	168,92	168,92	68,92	68,92
2023	161,88	56,60	-15,96	153,76	91,03	53,76	-8,97
5. Фондовіддача, тис. грн/ тис. грн ОЗ							
2021	22,31	-	-	100	-	-	-

2022	48,72	26,41	26,41	218,38	218,38	118,38	118,38
2023	62,50	40,19	13,78	280,14	128,28	180,14	28,28

Аналізуючи динаміку техніко-економічних показників бачимо, що чистий дохід від надання послуг найбільшим є у 2022 році та складає 889,20 тис. грн, що на 362,80 тис. грн більше за 2021 рік та на 79,80 тис. грн більше за 2023 рік відповідно. Ці зміни можуть пояснюватися тим, що у 2022 році компанія розширилась та збільшила обсяги надання послуг завдяки підвищеному попиту. Можна додати, що перспектива зросту чистого доходу у 2022 році могла б бути більшою, якби не економічна криза, яка стала наслідком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України у 2022 році, незважаючи на це темп приросту є найбільшим у цьому році і сягає 168,92 % або 362,80 тис. грн.

Одночасно із чистим доходом у 2022 році відбулося збільшення собівартості на 85,00 тис. грн або 129,26%, що характеризується найбільшим темпом приросту за досліджуваний період 29,26% , така динаміка свідчить про розширення обсягу робіт та зростання витрат на послуги. Натомість у 2023 році показник зменшився на 51,70 тис. грн або 86,23%, що пояснюється зниженням витрат компанії та оптимізації діяльності. Загалом за досліджуваний період показник збільшився на 33,30 тис. грн, що характеризується темпом приросту 11,46%.

Валовий прибуток у 2023 році зменшився на 28,10 тис. грн або 5,47% в порівнянні з 2022 роком. Це відбулося внаслідок зменшення чистого доходу 8,97% або 79,8 тис. грн. З кожним роком показник коливається, але якщо аналізувати відносно 2021 року у 2023 році він збільшився на 105,85%, при одночасному зменшенні собівартості наданих послуг на 13,77% або 51,7 тис. грн. В цілому за досліджуваний період 2021-2023 роки обсяг валового прибутку збільшився на 105,85% або 249,7 тис. грн. Це відбулося за рахунок перевищення темпу приросту чистого доходу від наданих послуг над темпом

приросту собівартості. Максимальний темп приросту валового прибутку спостерігався у 2022 році і склав 117,76% порівняно з 2021 роком.

Продуктивність праці протягом трьох років активно збільшується у 2022 році відносно 2021 року вона збільшилась на 72,56 тис. грн, а у 2023 році відносно 2022 на 56,60 тис. грн. Продуктивність зросла на 68,92% порівняно 2021 роком це відбулося внаслідок того, що темп приросту чистого доходу від наданих послуг перевищує темп приросту кількості працівників на підприємстві.

Фондовіддача протягом 2021-2023 року характеризується рівномірним темпом зростання. У 2022 році вона зросла на 26,41 тис. або 218,38% (у більш, ніж два рази). У 2022 році темп приросту дорівнював 118,38%, у 2023 році відносно 2022 темп приросту сповільнився і становив 28,28%, результатом цього є значне збільшення чистого доходу у 2022 році та закупівля необоротних активів (меблів, техніку та ін.).

Для порівняння двох компаній аналогічно проводимо аналіз ТОВ "ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА", аналізуючи ті самі показники за 2021-2023 роки (таблиця 2.6 і таблиця 2.7). Показники розраховували згідно річної фінансової звітності (Акти, Пасив та Звіт про фінансові результати), яка представлена у Додатках В та Г.

Таблиця 2.6 – Основні техніко-економічні показники діяльності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки

Показники	2021 рік	2022 рік	2023 рік
1. Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн	443,70	256,50	446,10
2. Собівартість реалізованих послуг, тис. грн	270,10	201,40	371,70
3. Валовий прибуток, тис. грн	173,60	55,10	74,40
4. Продуктивність праці, тис. грн/чол.	221,85	128,25	223,05

5. Фондовіддача, тис. грн/ тис. грн ОЗ	0,51	0,54	2,21
--	------	------	------

Таблиця 2.7 – Динаміка ОТЕП діяльності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки

Роки	Знач-я	Абсолютна зміна		Темпи росту, %		Темпи приросту, %	
		Баз.	Лан.	Баз.	Лан.	Баз.	Лан.
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Чистий дохід від реалізації послуг, тис. грн							
2021	443,70	-	-	100	-	-	-
2022	256,50	-187,20	-187,20	57,81	57,81	-42,19	-42,19
2023	446,10	2,40	189,60	100,54	173,92	0,54	73,92
2. Собівартість реалізованих послуг, тис. грн							
2021	270,10	-	-	100	-	-	-
2022	201,40	-68,70	-68,70	74,56	74,56	-25,44	-25,44
2023	371,70	101,60	170,30	137,62	184,56	37,62	84,56
3. Валовий прибуток, тис. грн							
2021	173,60	-	-	100	-	-	-
2022	55,10	-118,50	-118,50	31,74	31,74	-68,26	-68,26
2023	74,40	-99,20	19,30	42,86	135,03	-57,14	35,03
4. Продуктивність праці, тис. грн/ чол.							
2021	221,85	-	-	100	-	-	-
2022	128,25	-93,60	-93,60	57,81	57,81	-42,19	-42,19
2023	223,05	1,20	94,80	100,54	173,92	0,54	73,92
5. Фондовіддача, тис. грн/ тис. грн ОЗ							
2021	0,51	-	-	100	-	-	-
2022	0,54	0,03	0,03	105,88	105,88	5,88	5,88
2023	2,21	1,70	1,67	433,33	409,26	333,33	309,26

Аналізуючи таблицю показників, можемо зазначити, що у 2022 році значно знизився чистий дохід від реалізації продукції, він складає 256,50 тис. грн, враховуючи, що у 2021 році показник дорівнював 443,70 тис. грн, а у 2023 році - 446,10 тис. грн.

Собівартість найбільша у 2023 році, вона складає 371,70 тис. грн, це може бути обумовлено інфляцією, що на 101,60 тис. грн більше за 2021 рік, та на 170,30 тис. грн більше за 2022 рік.

Валовий прибуток розраховується як різниця між чистим доходом та собівартістю, розрахувавши показники, виявили, що відносно 2021 року у 2022 він на 68,26% менший, а у 2023 році менший на 57,14%

Продуктивність праці у 2021 та 2023 році майже однакова та дорівнює 221,85 тис. грн та 223,05 тис. грн відповідно, у 2022 році, 2022 рік характеризується знову ж таки низьким показником - 128,25 тис. грн

Фондовіддача показує, що підприємство велику частину у 2021 та 2022 році використало коштів на закупівлю виробничих фондів, припускаємо, що це могла бути закупівля ноутбуків, телевізорів, проекторів, офісу чи ін.

Різкий спад показників у 2022 році свідчить про те, що на досліджуване підприємство мало великий вплив повномасштабне вторгнення російської федерації на українську територію у 2022 році.

2.3 Аналіз фінансового стану підприємств сфери консалтингу

Комплексна оцінка фінансового стану включає дані про основні економічні процеси та виробництво компанії. Розрахунки дозволяють визначити, наскільки ефективним є підприємство, чи є воно прибутковим і платоспроможним, а також як воно використовує свої ресурси для досягнення своєї мети.

Здійснення операційної, фінансової чи інвестиційної діяльності, а також надання певних послуг для максимізації використання фінансових ресурсів і отримання прибутків є частиною управління фінансами підприємства [46, с. 9].

Ліквідність і платоспроможність є ключовими характеристиками фінансового стану підприємства, але вони відображають різні аспекти фінансової стійкості.

Ліквідність характеризує здатність підприємства своєчасно покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Вона показує, наскільки швидко активи можуть бути конвертовані у гроші для погашення боргів.

Платоспроможність характеризує здатність підприємства виконувати свої фінансові зобов'язання у довгостроковій перспективі. Вона відображає фінансову стабільність і незалежність підприємства від позикових коштів.

Аналіз показників ліквідності та платоспроможності представлений у таблиці 2.9 та рисунку 2.6

Таблиця 2.8 — Основні фінансово-економічні показники ТОВ «ФІНІМПАКТ» у 2021-2023 роки

Показник	2021 ,%	2022 ,%	2023 ,%	Абсолютний приріст (+/-) Баз.		Відносний приріст (%) Баз.	
				2022/ 2021	2023/ 2021	2022/ 2021	2023/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт поточної ліквідності	112,80	145,98	108,33	33,18	-4,47	32,07	-25,79
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	83,66	55,84	10,25	-27,82	-73,41	-33,25	-87,74
Коефіцієнт власного капіталу	37,08	50,71	10,02	13,63	-40,69	36,75	-80,24
Коефіцієнт фінансової залежності	269,66	197,16	907,62	-72,50	637,96	-26,89	236,58

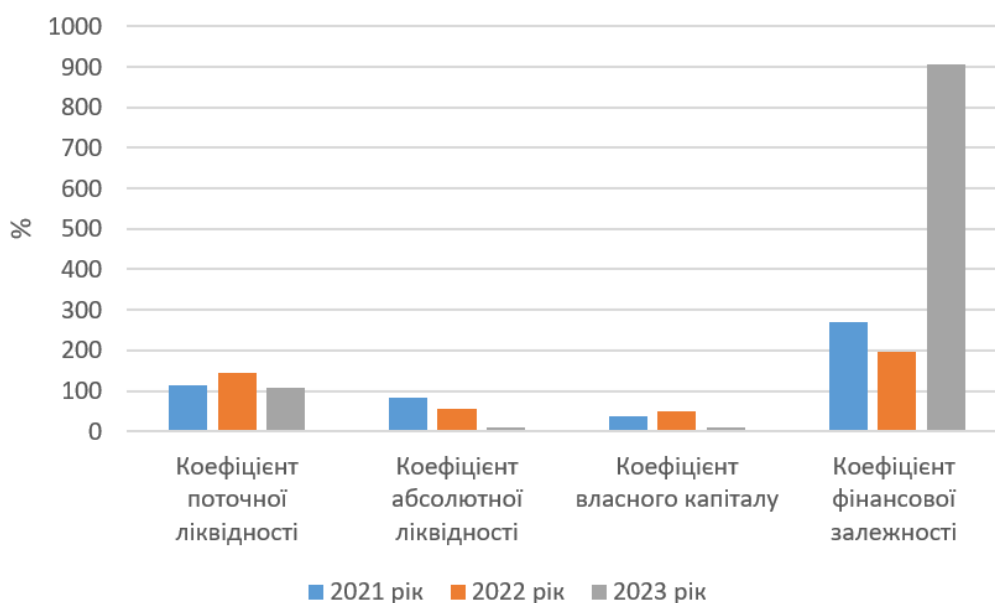

Рисунок 2.6 Динаміка основних фінансово-економічних показників ТОВ «ФІНІМПАКТ» у 2021-2023 роки

Згідно таблиці бачимо, що **коефіцієнт поточної ліквідності** у 2021 році він становив 112,80%, що є нижчим за нормативне значення (1,5–2,5 рази). У 2022 році спостерігається покращення — показник зріс до 145,98% (+32,07%

відносного приросту). Проте вже у 2023 році коефіцієнт знизився до 108,33%, що свідчить про погіршення ситуації. Абсолютний спад у 2023 році склав - 4,47% порівняно з 2021 роком. Це вказує на збільшення зобов'язань або зменшення ліквідних активів.

Показник **абсолютної ліквідності** є критерієм, який враховує лише грошові кошти та їх еквіваленти. У 2021 році він був на рівні 83,66%, але вже у 2022 році знизився до 55,84%, що свідчить про зменшення миттєвої платоспроможності підприємства. Найбільш критичний спад відбувся у 2023 році — показник впав до 10,25%. Абсолютний приріст у 2023 відносно 2021 становив -73,41 (відносний приріст — -87,74%). Така тенденція свідчить про значний дефіцит грошових коштів та ризик невиконання короткострокових зобов'язань.

Показник **власного капіталу** відображає частку його у структурі загальних активів. У 2021 році він становив 37,08%, що є низьким значенням. У 2022 році показник зріс до 50,71% (+36,75%), що свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. Проте у 2023 році коефіцієнт різко впав до 10,02% — абсолютний приріст склав -40,69 (відносний — -80,24%). Це вказує на збільшення фінансування активів за рахунок позикового капіталу.

Коефіцієнт **фінансової залежності** показує, наскільки підприємство залежить від позикових ресурсів. У 2021 році він становив 269,66%, що вже вказувало на значну залежність від позикових коштів. У 2022 році показник зменшився до 197,16% (-26,89% відносно попереднього року), що можна розцінювати як позитивну динаміку. Однак у 2023 році коефіцієнт стрімко зріс до 907,62% — абсолютний приріст склав 637,96% (відносний — +236,58%). Це є критично високим значенням і свідчить про фінансову нестабільність та надмірну залежність підприємства від зовнішніх кредиторів.

Показники ділової активності представлені у таблиці 2.10

Таблиця 2.10 — Показники ділової активності ТОВ «ФІНІМПАКТ» у 2021-2023 роки

Показник	2021 р	2022 р	2023 р	Абсолютний приріст (+/-) Баз.		Відносний приріст (%) Баз.	
				2022/ 2021	2023/ 2021	2022/ 2021	2023/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	36,94	46,92	43,52	9,98	6,58	27,02	17,81
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	4,28	10,47	6,36	6,19	-4,11	144,63	-39,26
Розрахунок коефіцієнта оборотності активів	5,45	13,93	4,74	8,48	-9,19	155,59	-65,97

Щоб наочно побачити співвідношення трьох показників ділової активності, консолідуємо їх на діаграмі на рисунку 2.7

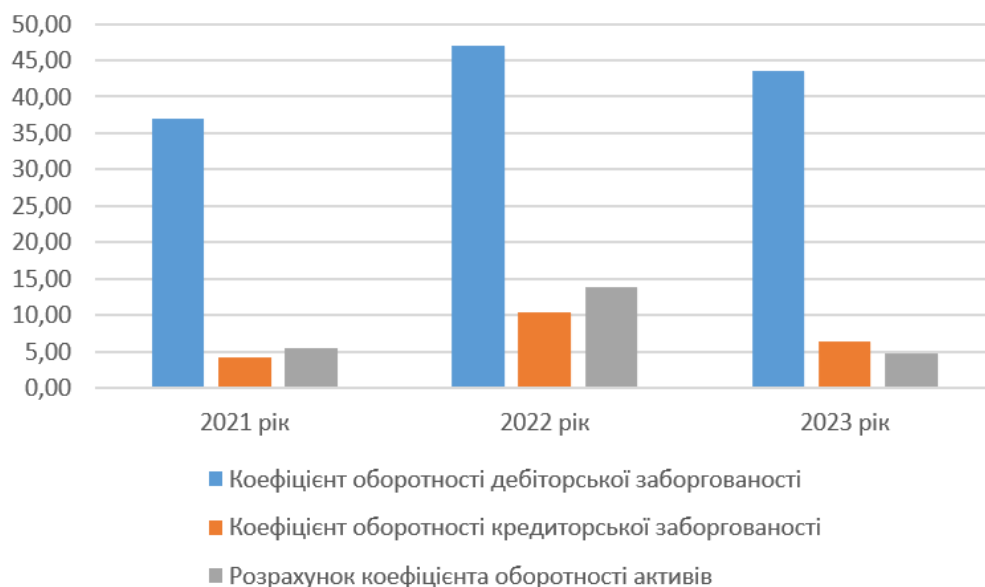

Рисунок 2.7 Динаміка показників ділової активності ТОВ «ФІНІМПАКТ» за 2021-2023 роки

Спостерігається значне зростання коефіцієнта оборотності дебіторської заборгованості в 2022 році (з 36,94 до 46,92), що свідчить про значне покращення управління дебіторською заборгованістю та прискорення отримання коштів від клієнтів. Абсолютний приріст дорівнює 9,98 , це

свідчить про те, що у 2022 році на цю кількість разів на рік підприємство погашає свої борги більше відносно 2021 року.

Аналогічно до дебіторської заборгованості, кредиторська характеризується значним зростанням у 2022 році (з 4,28 до 10,47), що може свідчити про активніше використання кредитування від постачальників.

У базовому році (2021 рік) коефіцієнт оборотності активів дорівнює 5,4513,93. Зростання відносно базового на 8,48 одиниць (+155,59%) вказує на істотне покращення ефективності використання всіх активів компанії для створення виручки. Зниження на 9,19 одиниць (-65,97%) порівняно з 2022 роком є результатом зниження обсягів продажу послуг.

Рентабельність — це відносний показник економічної ефективності, який показує, наскільки продуктивно компанія використовує матеріальні, трудові, грошові та інші ресурси. Розглянемо динаміку рентабельності операційної діяльності, активів та власного капіталу у відсотках ТОВ «ФІНІМПАКТ»(таблиця 2.8)

Таблиця 2.8 — Динаміка рентабельності ТОВ «ФІНІМПАКТ» у 2021-2023 роки

Показник	2021 рік, у %	2022 рік, у %	2023 рік, у %	Абсолютний приріст (+/-) Баз.		Відносний приріст (%) Баз.	
				2022/2021	2023/2021	2022/2021	2023/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність оборотного капіталу	4,00	8,00	2,00	4,00	- 2,00	100,00	-50,00
Рентабельність власного капіталу	13,00	13,00	11,00	0,00	- 2,00	0,00	-15,38
Валова рентабельність реалізації	45,00	58,00	59,00	13,00	14,00	28,89	31,11

Рентабельність оборотного капіталу має зріст у показниках у 2022 році відносно 2021 і складає 8% , у 2023 році приріст зменшився на 50% відносно 2021 року, що свідчить про те, що підприємство не дуже ефективно використовує оборотний капітал для одержання прибутку, також відбулося

зниження обсягу чистого доходу підприємства та збільшення капіталу у 2023 році, що призвело до непропорційного зростання прибутку.

Зниження рентабельності власного капіталу з 13% до 11% у 2023 році відносно 2022 свідчить про зменшення прибутковості бізнесу та зростання власного капіталу, що перевищує темпи зростання прибутку. Ця тенденція є зовнішніх факторів та разових витрат.

Зростання валової рентабельності реалізації з 45% у 2021 році до 59% у 2023 році свідчить про покращення ефективності основної діяльності компанії. Це спричинено підвищенням цін на послуги.

Зображення динаміки рентабельності представлено на рисунку 2.8

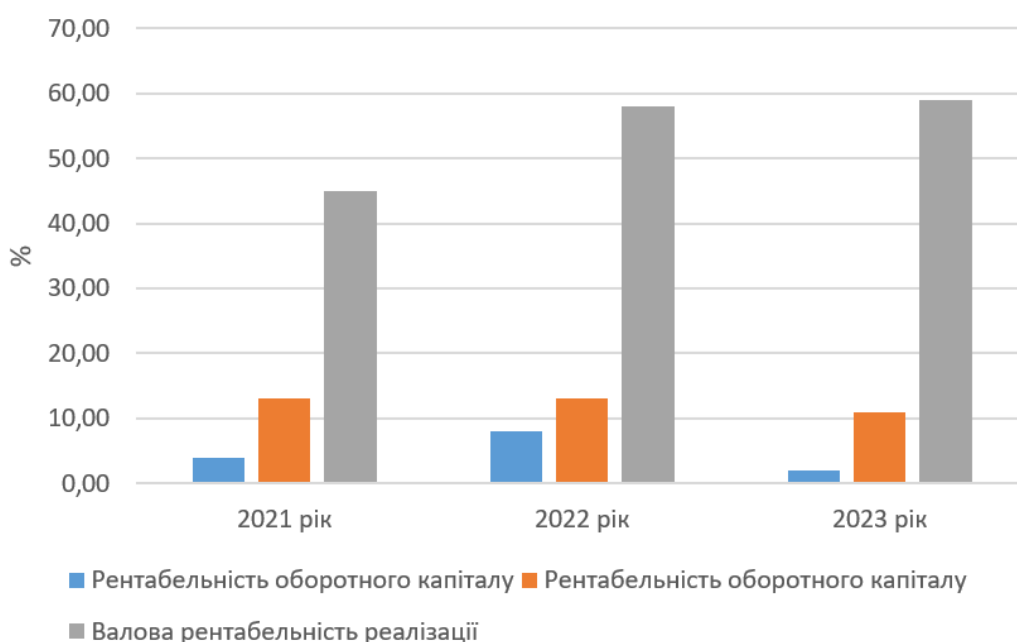

Рисунок 2.8 – Динаміка рентабельності ТОВ «ФІНІМПАКТ» за 2021-2023 роки

Для порівняння показників з компанією «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» аналогічно проводимо дослідження згідно балансу та звіту про фінансові результати (Додатки В,Г).

Коефіцієнти поточної ліквідності та платоспроможності зображені у таблиці 2.12 та на рисунку 2.9

Таблиця 2.12 — Основні фінансово-економічні показники ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки

Показник	2021 ,%	2022 ,%	2023 ,%	Абсолютний приріст (+/-) Баз.		Відносний приріст (%) Баз.	
				2022/ 2021	2023/ 2021	2022/ 2021	2023/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт поточної ліквідності	171,37	303,38	250,23	132,01	78,86	77,03	46,02
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	118,26	149,69	140,32	31,43	22,06	26,58	18,65
Коефіцієнт власного капіталу	70,79	73,71	66,41	2,92	-4,38	4,12	-6,19
Коефіцієнт фінансової залежності	141,24	135,66	150,58	-5,58	9,33	-3,95	6,61

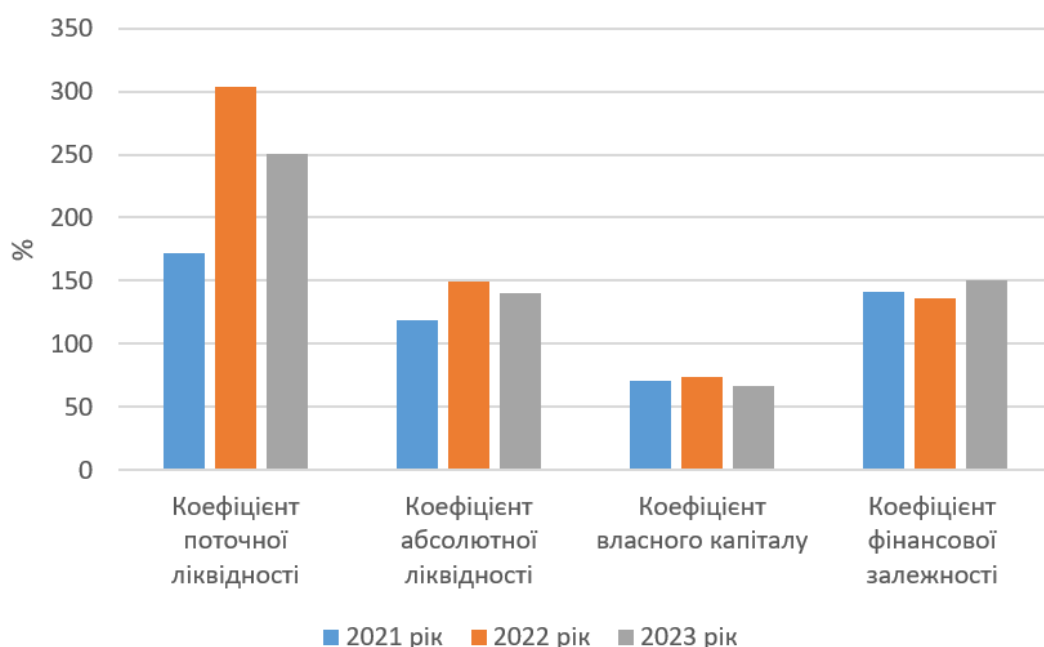

Рисунок 2.9 Динаміка основних фінансово-економічних показників ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» у 2021-2023 роки

Згідно з розрахунків коефіцієнт абсолютної ліквідності, що показує можливість негайного погашення зобов'язань грошовими коштами, перевищує нормативні значення у всі роки. У 2021 році він становив 118,26%, зріс у 2022 до 149,69%, але у 2023 знизився до 140,32%. Для нормативу 20–50% це надмірно високі значення. Збільшення показника корелює зі зростанням коефіцієнта поточної ліквідності: кошти підприємства акумулюються у грошовій формі, що зменшує їх ефективність.

Паралельно з цим, коефіцієнт власного капіталу свідчить про іншу тенденцію. Його значення у 2021 році складало 70,79%, у 2022 зросло до 73,71%, але у 2023 році знизилося до 66,41%. Нормативне значення 50% і вище дотримується, проте негативна динаміка у 2023 році говорить про посилення боргового навантаження. Це підтверджує зростання коефіцієнта фінансової залежності, який у 2021 році становив 141,24%, у 2022 зменшився до 135,66%, а у 2023 піднявся до 150,58%. Тобто підприємство все більше покладається на позикові кошти, що погіршує фінансову стійкість.

Цікаво, що коефіцієнт поточної ліквідності вказує на значну спроможність підприємства покривати свої зобов'язання за рахунок оборотних активів. У 2021 році він був 171,37%, у 2022 піднявся до 303,38% (зростання на 77,03%), але у 2023 знизився до 250,23%. Такі значення перевищують норматив 150–250% і свідчать про надмірну ліквідність, яка могла б бути вкладена у розвиток або активний оборот. Зниження показника у 2023 році не критичне, але вказує на поступове вирівнювання балансу активів та зобов'язань.

Показники ділової активності зазначені у таблиці 2.13

Таблиця 2.13 — Показники ділової активності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» у 2021-2023 роки

Показник	2021 р	2022 р	2023 р	Абсолютний приріст (+/-) Баз.		Відносний приріст (%) Баз.	
				2022/ 2021	2023/ 2021	2022/ 2021	2023/ 2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	3,59	0,80	1,14	-2,79	-2,45	-77,71	-68,24
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,79	0,69	1,28	-0,1	0,49	-12,66	62,03
Коефіцієнт оборотності активів	0,31	0,20	0,39	-0,11	0,08	-35,48	25,81

Щоб наочно побачити співвідношення трьох показників ділової активності, консолідуємо їх на діаграмі на рисунку 2.10

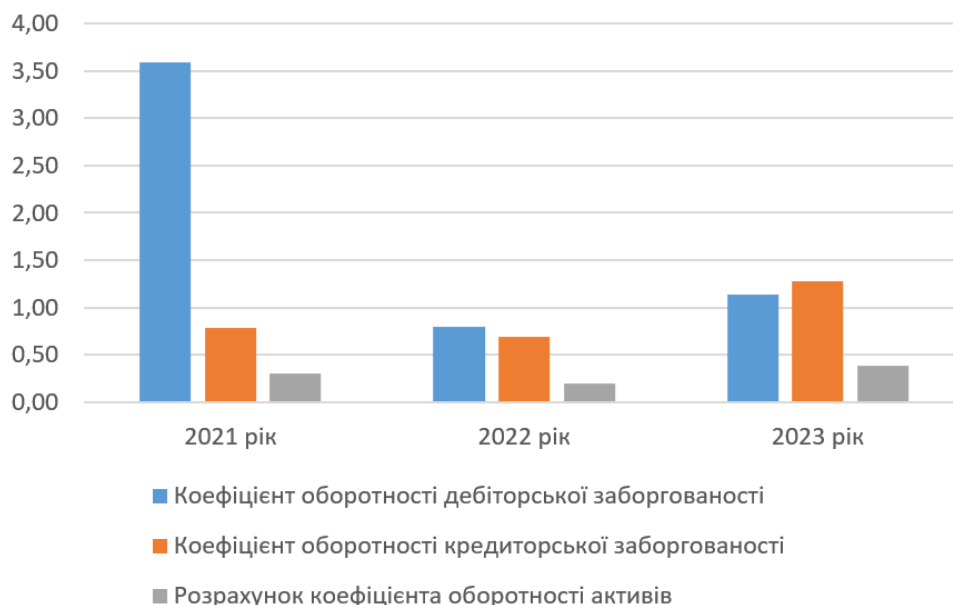

Рисунок 2.10 – Динаміка показників ділової активності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки

Аналізуючи коефіцієнт дебіторської заборгованості можемо ствердити, що у 2022 та 2023 відбувся спад на 2,79 та 2,45 відповідно до 2021 року. Це може бути пов'язано із низькою платоспроможністю клієнтів та неефективною системою управління дебіторською заборгованістю.

Оборотність кредиторської заборгованості характеризується незначним зниження показника у 2022 році на 12,66% відносно 2021, але в 2023 році він зростає на 62,03% відносно 2021 року. Це може свідчити про те, що підприємство стало швидше розраховуватися зі своїми кредиторами.

Розрахунок оборотності активів вказує на зниження ефективності використання активів підприємства. Всі вони <1, це свідчить про те, що жодного разу чистий дохід не покривав вартість усіх активів. Це не свідчить про наявність неліквідних активів, та активів, які не використовуються у діяльність. Малий показник в такому випадку не завжди свідчить про наявність негативної тенденції.

Динаміка рентабельності відстежується у таблиці 2.11 та рисунку 2.11

Таблиця 2.11 — Динаміка рентабельності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» у 2021-2023 роки

Показник	2021 рік, у %	2022 рік, у %	2023 рік, у %	Абсолютний приріст (+/-) Баз.		Відносний приріст (%) Баз.	
				2022/2021	2023/2021	2022/2021	2023/2021
1	2	3	4	5	6	7	8
Рентабельність оборотного капіталу	29,00	-44,00	8,00	-73,00	- 21,00	-251,72	-72,41
Рентабельність власного капіталу	16,00	-37,00	9,00	- 53,00	-7,00	-331,25	-43,75
Валова рентабельність реалізації	39,00	21,00	17,00	- 18,00	-22,00	-46,15	-56,41

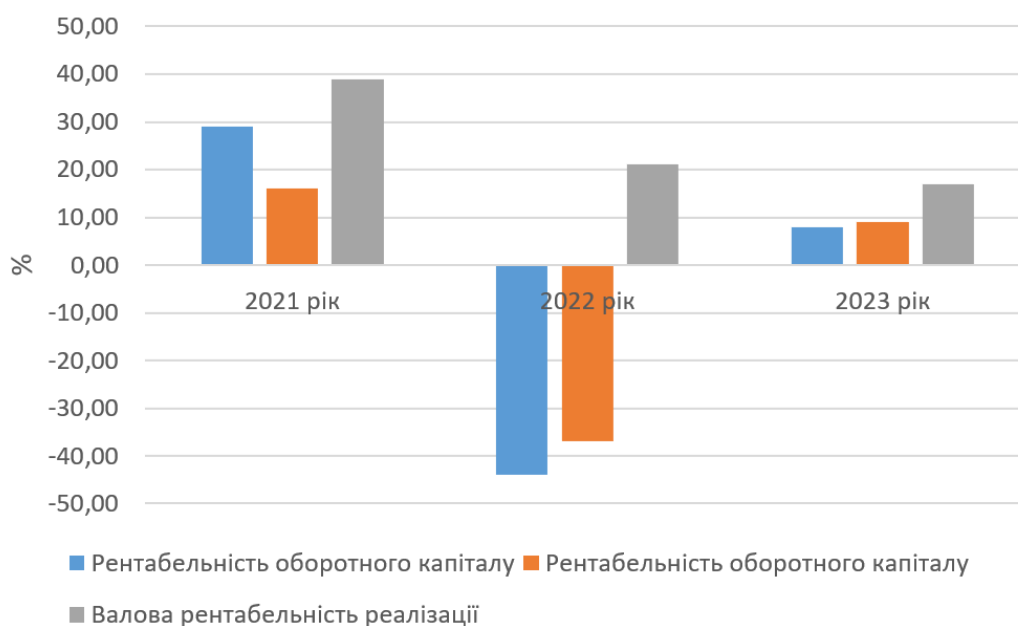

Рисунок 2.11 – Динаміка рентабельності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки

Аналізуючи динаміку рентабельності згідно рисунку 2.9, бачимо, що 2022 рік характеризується значним зниженням, а саме негативним трендом для всіх трьох показників, збиток компанії, який це спровокував не перевищує розмір оборотного капіталу, але все одно це вказує на серйозні проблеми в діяльності підприємства. У 2023 році ситуація покращилась.

Рентабельність оборотного капіталу демонструє найбільше коливання між роками. У 2022 році становила -44%, завдяки правильній побудові стратегії компанії на 2023 рік, компанію вдалось врятувати вийшовши на показник 8,00%, що на 72,41% менше за 2021 рік, але якщо порівняти 2022 рік відносно 2021 цей показник становив -251,72%. Це вказує на неефективне управління оборотними активами компанії.

Падіння у 2022 році рентабельності власного капіталу на 53,00% вказує на зниження прибутковості інвестицій власників.

Найстійкішим виявився показник валова рентабельність реалізації, оскільки , абсолютний приріст у 2022 році відносно 2021 дорівнює - 18,00%, що характеризується спадом на 46,15%. Це свідчить про значне зростання витрат або зменшення виручки.

Дивлячись на ці всі зміни у діяльності двох досліджуваних підприємств, є багато факторів, які могли на них впливати, а саме: Пандемія, яка захопила цілий світ у 2020 році, повномасштабне вторгнення російської федерації на українську територію у 2022 році, яке дуже сколихнуло економіку країни у всіх аспектах (інфляція, брак робочої сили та ін., мобілізація військовозобов'язаних та ін.), припинення співпраці з певними клієнтами або ж укладання договорів з новими. Загалом, обидва підприємства демонструють достатню фінансову стабільність, що створює сприятливі умови для розвитку інноваційної діяльності.

Висновки до розділу 2

Дослідження інноваційної діяльності підприємств сфери консалтингу показало, що консалтинг є важливим сегментом сучасної економіки, який активно розвивається та відіграє значну роль у підтримці конкурентоспроможності бізнесу. Незважаючи на позитивну динаміку у попередні роки, у 2022 році український ринок консалтингових послуг зазнав суттєвого спаду через повномасштабне вторгнення РФ, що призвело до економічної нестабільності та скорочення діяльності багатьох компаній. Найбільше зменшення обсягів реалізованих послуг спостерігалося у таких напрямках, як надання інформаційних послуг, управлінське консультування та дослідження ринку. Водночас у 2023 році відбулося часткове відновлення, особливо у сегментах бухгалтерського обліку, технічного консультування та допоміжних комерційних послуг, що свідчить про адаптивність цих видів діяльності до умов кризи.

Аналіз діяльності ТОВ «ФІНІМПАКТ» показав, що у 2022 році підприємство досягло найкращих результатів завдяки розширенню обсягів послуг та збільшенню чистого доходу. Проте у 2023 році фінансові показники дещо погіршилися, що було зумовлено зниженням обсягів реалізації послуг та зростанням фінансового навантаження. Валовий прибуток підприємства зріс відносно 2021 року, проте показники ліквідності, особливо абсолютної ліквідності, суттєво знизилися, що створює ризики для короткострокової платоспроможності. Окрім цього, стрімке зростання коефіцієнта фінансової залежності до критичного рівня свідчить про надмірне використання позикових коштів, що потребує зменшення боргового навантаження та підвищення фінансової стабільності.

Діяльність ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» продемонструвала іншу динаміку. У 2022 році компанія зазнала значного спаду чистого доходу та рентабельності, що стало результатом зовнішніх кризових явищ. Проте у 2023 році компанії вдалося частково відновити фінансові показники завдяки вдалій стратегії управління та диверсифікації послуг,

зокрема юридичного консалтингу. Високі показники ліквідності свідчать про наявність значних грошових активів, проте їх неефективне використання знижує потенційний рівень прибутковості. Зниження коефіцієнта власного капіталу у 2023 році вказує на зростання залежності від позикових ресурсів.

Порівняльний аналіз діяльності ТОВ «ФІНІМПАКТ» та ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» дозволяє стверджувати, що обидва підприємства відчували негативний вплив кризи у 2022 році, проте завдяки адаптивності та ефективному управлінню частково відновили свою діяльність у 2023 році. Подальше зростання компаній залежить від оптимізації фінансових ресурсів, покращення ліквідності та зменшення фінансового навантаження. Важливим фактором є диверсифікація послуг та підвищення ефективності управлінських процесів, що дозволить підприємствам стійко реагувати на зовнішні виклики та забезпечити стабільний розвиток у майбутньому.

Загалом, обидва підприємства демонструють фінансову стійкість, яка є передумовою для розвитку інноваційної діяльності.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА НАПРЯМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ КОНСАЛТИНГУ

3.1 Напрями активізації інноваційної діяльності підприємств сфери консалтингу

У сучасному світі вітчизняні підприємства переважно зосереджуються на розробці інноваційних стратегій, що, у свою чергу, призводить до втрати ринків збуту та невчасної реакції на економічні, соціальні та екологічні виклики. Напрямок інноваційного розвитку підприємства — це опис шляху або руху до впровадження та реалізації інновацій, які покращують якість і кількість діяльності підприємства, зміцнюють його позицію на ринку та створюють умови для розвитку [47].

З огляду на еволюцію регіонального ринку консалтингових послуг, використання цих механізмів може сприяти інноваціям на регіональному рівні за безпосередньою участю консалтингових компаній. Доступ учасників регіональних ринків до сучасних банківських технологій і володіння ними ефективними інструментами фінансового планування та інвестиційного стратегування є основною причиною підвищення мобільності капіталу. Крім того, інформаційно-консалтинговий супровід бізнес-процесів знижує інформаційні витрати, а використання нових управлінських технологій сприяє розподілу ризиків і диверсифікації.

Ефективне забезпечення інноваційної діяльності консалтингових підприємств значною мірою залежить від створення сприятливого макроекономічного середовища. Основні напрями макроекономічного середовища, які впливають на розвиток інноваційної діяльності у сфері консалтингу:

- **Державне регулювання та стимулювання:** Впровадження податкових пільг, субсидій та грантів для інноваційно активних підприємств може підвищити їхню мотивацію до розробки та впровадження нових технологій [51].

- **Розвиток інноваційної інфраструктури:** Формування інноваційної інфраструктури включає створення центрів трансферу технологій, бізнес-інкубаторів та інноваційних кластерів. Для підприємств сфери консалтингу важливими є технологічні хаби та платформи, що надають доступ до нових розробок та дозволяють впроваджувати сучасні ІТ-рішення. Розвиток інноваційної інфраструктури сприяє активному обміну знаннями між науковими установами, державою та бізнесом [52].

- **Фінансова підтримка:** Збільшення обсягів державного фінансування інноваційної діяльності, зокрема через бюджетні програми, сприяє активізації інноваційних процесів. Дані свідчать про необхідність посилення такої підтримки для досягнення стратегічних пріоритетів [51].

- **Освіта та підготовка кадрів:** Інвестування в освіту та підвищення кваліфікації працівників у сфері інновацій забезпечує підприємства необхідним людським капіталом для реалізації інноваційних стратегій. Розвиток системи освіти та підготовки кадрів є ключовим фактором успіху .

- **Міжнародне співробітництво:** Співпраця з міжнародними організаціями та участь у глобальних інноваційних проєктах дозволяє переймати передовий досвід та інтегруватися у світову економіку. Це відкриває нові можливості для розвитку та зростання підприємств [52].

Саме завдяки успішній діяльності на українському ринку відомих у світі консалтингових компаній та їх вітчизняних послідовників відбувається підвищення якості людського капіталу в багатьох регіонах нашої держави, насамперед індустріально розвинутих. Це досягається шляхом трансферу технологій, адаптації на вітчизняному ґрунті інституційних механізмів активізації підприємництва, поліпшення кадрового забезпечення підприємств, зростання їх інтелектуального потенціалу, формування основ громадянського суспільства та виховання лідерів нової генерації. Адже експерти зазначають: “Практикою функціонування підприємницьких структур доведено: компанії, що прагнуть досягти успіху в конкурентній боротьбі шляхом вироблення нової продукції, мають створити особливий, так званий

інноваційний клімат, за якого працівник почувався б вільним, повністю мотивованим і готовим до творчої роботи” [50, с. 37]. Консалтинг дає можливість зробити це найуспішніше.

Проведені вище дослідження довели, що два досліджувані підприємства мають ресурси та можливості для впровадження інноваційних продуктів. 2021-2023 роки для компанії «ФІНІМПАКТ» характеризується практично відсутністю інноваційної діяльності оскільки підприємство тільки почало свою діяльність у 2020 році, відповідно за ці три роки підприємство тільки налагоджувало свою роботу, займалося пошуком співробітників, клієнтів, партнерів, закупівлею техніки пошуку приміщення для оренди і тд. Консалтингова сфера у наданні бухгалтерських послуг, у якій функціонує компанія сама по собі вимагає активного здійснення інноваційної діяльності, через освоєння сучасних технологій, які здатні суттєво поліпшити бізнес-процеси товариства. Тому вважаємо за необхідне сформулювати перелік пропозицій щодо розвитку компанії на інноваційній основі (таблиця 3.1)

Таблиця 3.1– Пропозиції щодо розвитку ТОВ «ФІНІМПАКТ» та ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» на інноваційній основі

№	Пропозиції	Очікувані результати	Необхідні ресурси
1	Використання штучного інтелекту для аналізу бізнес-даних клієнтів та діяльності компанії	Прискорення обробки даних, підвищення точності прогнозів, персоналізація рекомендацій для клієнтів.	Розробка або придбання AI-рішень.
2	Впровадження VR/AR технологій у тренінги та презентації для клієнтів	Підвищення якості презентацій, залучення клієнтів через інтерактивні методи навчання.	Закупівля обладнання, розробка контенту.
3	Автоматизація внутрішніх процесів за допомогою CRM та ERP систем	Зменшення витрат часу на адміністративні процеси, підвищення ефективності управління проектами.	Купівля ліцензій на програмне забезпечення, навчання персоналу.
4	Партнерство з університетами та стартапами для створення R&D центру	Розробка інноваційних рішень, залучення молодих талантів, обмін досвідом та ідеями.	Фінансування проектів, партнерство з науковими установами.

5	Запровадження системи мотивації для співробітників за впровадження інноваційних рішень	Підвищення зацікавленості персоналу у впровадженні інновацій, покращення корпоративної культури.	Бюджет на бонуси та премії, перегляд політик мотивації.
6	Проведення регулярних маркетингових досліджень для визначення трендів у консалтингових послугах	Актуалізація портфелю послуг, орієнтація на сучасні потреби клієнтів, підвищення конкурентоспроможності.	Маркетинговий відділ, фінансування досліджень.

Запропоновані пропозиції здатні суттєво підвищити свою конкурентоспроможність та якість надання послуг. Запропоновані заходи, такі як впровадження штучного інтелекту для аналізу бізнес-даних, VR/AR технологій для навчання та презентацій, автоматизація процесів за допомогою CRM та ERP систем, а також партнерство з науковими установами, створюють комплексний підхід до інноваційного розвитку компанії, який дозволить підприємствам бухгалтерського консалтингу не тільки оптимізувати внутрішні процеси, але й забезпечити зростання довіри клієнтів, зміцнення позицій на ринку і довгостроковий розвиток у цифрову епоху. Серед запропонованих інновацій, слід виділити:

1. Штучний інтелект (ШІ) революціонує галузь бухгалтерського обліку, автоматизуючи раніше трудомісткі та схильні до помилок завдання. **QuickBooks Online**, розроблений Intuit Inc., є однією з найпопулярніших хмарних бухгалтерських платформ у світі, що активно використовується в Україні з 2019 року. Інтегровані інструменти ШІ дозволяють автоматично вилучати дані з фінансових документів (рахунків-фактур, квитанцій), створювати точні прогнози та ефективно управляти даними. Це суттєво скорочує час, необхідний для аудиту, з кількох місяців до кількох днів, мінімізуючи помилки. QuickBooks Online пропонує високий рівень автоматизації завдяки інтеграції з великою кількістю банків та платіжних сервісів (PayPal, Stripe, TransferWise тощо). Основні функції включають автоматизацію обліку доходів та витрат, управління рахунками-фактурами та ведення книги доходів та витрат. Використання QuickBooks Online забезпечує

значне підвищення продуктивності та точності бухгалтерського обліку порівняно з традиційними методами [21].

2. **AR, VR та MR** — це візуальні технології, які все більше застосовують, як в сучасних технологічних розробках, так й у різних сферах нашого життя. AR та VR здатні залучити нових клієнтів, підвищити продажі та загальну ефективність бізнесу. Доповнена реальність (або AR, augmented reality) накладає цифровий контент на реальний світ, тоді як віртуальна реальність (VR, або virtual reality) занурює нас у повністю цифрове середовище за допомогою спеціальних пристроїв. AR – це всім знайомі фільтри в Instagram чи TikTok, які доповнюють реальність через екрани телефона. VR-гарнітури повністю переносять користувача у віртуальний світ, де немає зв'язку з реальністю. За прогнозами, до 2030 року ринок AR/VR досягне приголомшливої суми у \$859 мільярдів.

Технології AR/VR мають такі переваги у консалтингу:

- Перетворення складних фінансових даних у наочні 3D-моделі, графіки та діаграми, які легше сприймаються і аналізуються.
- Представлення складних бізнес-процесів у вигляді віртуальних схем, що дозволяє краще розуміти їх взаємозв'язки.
- Проведення зустрічей з клієнтами та колегами в віртуальному просторі, де можна спільно працювати над документами, презентаціями та іншими матеріалами.
- Створення віртуальних презентацій, які дозволяють наочно продемонструвати клієнтам переваги послуг компанії.
- Моделювання різних сценаріїв, наприклад, аудиту, податкових перевірок, для відпрацювання дій персоналу.

AR/VR може підвищити залучення та взаємодію з клієнтами, що призведе до зростання їхньої лояльності. 57% людей із більшою співпрацюватимуть з компанією, яка використовує AR у знайомстві з продуктом [53].

Запропоновані інноваційні рішення створюють комплексний підхід до розвитку ТОВ "ФІНІМПАКТ" та ТОВ "ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА

ГРУПА", що дозволить їм не тільки оптимізувати внутрішні процеси, але й значно підвищити конкурентоспроможність на ринку консалтингових послуг, залучити нових клієнтів та забезпечити стійке зростання в довгостроковій перспективі. Важливо ще дослідити економічну доцільність запропонованих заходів

3.2 Обґрунтування доцільності впровадження запропонованих інновацій

Для того, щоб зрозуміти наскільки доцільними будуть наші запропоновані інновації, потрібно обґрунтувати економічну їх доцільність.

1. Програмне забезпечення **QuickBooks Online** автоматично генерує звіти про доходи, витрати, ПДВ, допомагаючи швидко готувати податкові декларації для клієнтів, автоматично обробляє банківські транзакції, виставляє рахунки-фактури, відстежує витрати та створює фінансові звіти.

- **Витрати на впровадження інновації:** вартість річної підписки під назвою «Просунутий» з усіма доступними функціями = коштує €755 на рік. Гривневий еквівалент порахуємо за офіційним курсом НБУ станом на 01.12.2024 рік – 43,8626 грн. Вартість у гривневому еквіваленті = 33 116,26 грн. Також відбулися витрати навчання працівників. В середньому працівники потратили день на ознайомлення з програмою, що дорівнює 750,00 ставка за 1 робочий день працівників помножити на 5 працівників=3750 грн

- **Термін оцінки ефективності:** 3 роки.

- **Грошові потоки:** середня заробітна плата працівника, який виконує вищенаведені обов'язки у 2023 році склала 15 000,00 грн на місяць, на рік- 180 000,00 грн . Підписка на хмарне сховище Google Диск = 99,99 USD на рік, що в гривневому еквіваленті до курсу НБУ станом на 01.12.2024 (41,5956) року дорівнює 4159,14 грн

- **Дисконтна ставка:** 10% (середня ставка інвестиційного повернення для консалтингових компаній).

Згідно формули 1.1:

$$NPV = \sum \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I, \quad (1.1)$$

Проводимо розрахунок NPV ТОВ «ФІНІМПАКТ» за три роки:

$$NPV = 167\,417,40 + 152\,197,63 + 138\,361,49 - 33\,116,26 = 424\,860,26$$

Зростання показників ОТЕП стосовно автоматизації відбувається наступним чином:

- Чистий дохід від надання послуг зростає на 10%.
- Собівартість послуг знижується на 7% завдяки оптимізації витрат.
- Валовий прибуток зростає на 12% через ефективне управління даними.
- Продуктивність праці зростає на 8% за рахунок автоматизації обліку.
- Фондовіддача підвищується на 10% завдяки кращому використанню

основних засобів.

Базові показники (2023 рік) до впровадження згідно таблиці 2.5:

Чистий дохід = 809,40 тис. грн

Собівартість = 323,80 тис. грн

Валовий прибуток = 485,60 тис. грн

Продуктивність праці = 161,88 тис. грн/чол.

Фондовіддача = 62,50 тис. грн/тис. грн ОЗ

Розрахунки:

Чистий дохід після впровадження:

$809,40 \times 1,10 = 890,34$ тис. грн.

Собівартість після впровадження:

$323,80 \times 0,93 = 301,13$ тис. грн.

Валовий прибуток після впровадження:

$485,60 \times 1,12 = 543,87$ тис. грн.

Продуктивність праці після впровадження:

$161,88 \times 1,08 = 174,83$ тис. грн/чол.

Фондовіддача після впровадження:

$62,50 \times 1,10 = 68,75$ тис. грн/тис. грн

Порівняння «до» і «після» впровадження зображено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3–Розрахунок економічної ефективності ТОВ «ФІНІМПАКТ»

Показник	До впровадження	Після впровадження	Абсолютний приріст (+/-)
Чистий дохід від надання послуг, тис. грн	809,40	890,34	80,94
Собівартість реалізованих послуг, тис. грн	323,80	301,13	-22,67
Валовий прибуток тис. грн	485,60	543,87	58,27
Продуктивність праці, тис. грн/чол	161,88	174,83	12,95
Фондовіддача, тис. грн/тис. грн ОЗ	62,50	68,75	6,25

Впровадження інновації, зокрема системи QuickBooks Online, значно покращило ключові показники діяльності підприємства. Зокрема, чистий дохід від надання послуг зріс на 80,94 тис. грн, що свідчить про підвищення ефективності управління доходами. Водночас собівартість реалізованих послуг зменшилася на 22,67 тис. грн, що вказує на оптимізацію витрат завдяки автоматизації. Це забезпечило зростання валового прибутку на 58,27 тис. грн, що є прямим результатом підвищення операційної ефективності.

Крім того, продуктивність праці зросла на 12,95 тис. грн на одного працівника, що демонструє покращення результативності роботи персоналу завдяки впровадженню інноваційних інструментів. Ефективність використання основних засобів, виражена через показник фондовіддачі, також покращилася, збільшившись на 6,25 тис. грн.

Таким чином, впровадження інноваційної системи призвело до зниження витрат, підвищення доходів, прибутковості та ефективності використання ресурсів підприємства. Це підтверджує доцільність інвестицій в автоматизацію та використання сучасних технологій у консалтинговій діяльності.

Аналогічно проведемо аналіз з другою компанією (таблиця 3.4).

Таблиця 3.4–Розрахунок економічної ефективності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА»

Показник	До впровадження	Після впровадження	Абсолютний приріст (+/-)
Чистий дохід від надання послуг, тис. грн	446,10	490,71	44,61
Собівартість реалізованих послуг, тис. грн	71,70	66,68	-5,02
Валовий прибуток тис. грн	74,40	83,33	8,93
Продуктивність праці, тис. грн/чол	223,05	240,89	17,84
Фондовіддача, тис. грн/тис. грн ОЗ	2,21	2,43	0,22

Впровадження запропонованих заходів призвело до суттєвого покращення ключових економічних показників діяльності підприємства. Чистий дохід від надання послуг зріс на 44,61 тис. грн, що свідчить про підвищення ефективності управління доходами. Собівартість реалізованих послуг знизилася на 5,02 тис. грн, що вказує на оптимізацію витрат. Валовий прибуток збільшився на 8,93 тис. грн завдяки зростанню продуктивності та ефективному управлінню ресурсами.

Продуктивність праці зросла на 17,84 тис. грн, що демонструє підвищення результативності роботи працівників за рахунок впровадження інноваційних рішень. Також покращився показник фондовіддачі, який зріс на 0,22 тис. грн, що свідчить про ефективніше використання основних засобів підприємства.

3. Хоч і на ринку існує безліч готових **VR/AR-додатків**, для консалтингових компаній часто практикують саме розробку індивідуальної розробки, оскільки готовий продукт навряд чи повністю відповідатиме таким індивідуальним потребам (клієнти, цілі, візуальний стиль та бренд). Ще причинами для ефективного використання VR/AR в бізнес-процесах потрібна глибока інтеграція з існуючими системами та даними компанії. Готовий продукт може не забезпечити таку інтеграцію. Отож:

- Сума інвестицій: порівнявши цінову пропозицію на розробку VR/AR-додатків на спеціалізованій платформі Clutch, найоптимальнішим та найбюджетнішим варіантом виявилась компанія KAPPS, штаб-квартира якої

знаходиться у Києві. KAPPS пропонує досвід у розробці AR/VR, включаючи розробку програмного забезпечення Unity3D, 3D-дизайн і розробку мобільних додатків. Вартість розробки сягає орієнтовно 5 000\$, що в гривневому еквіваленті до курсу НБУ станом на 01.12.2024 (41,5956) року дорівнює 207 978,00грн

Вартість гарнітури VR/AR = 4 000\$, що в гривневому еквіваленті до курсу НБУ станом на 01.12.2024 (41,5956) року дорівнює 166 382,40 грн

Очікувано, що впровадження такої інновації буде приносити 15% до прибутку щороку у зв'язку з покращенням якості послуг, підвищуючи засвоєння інформації та залученість клієнтів, що веде до більшої лояльності та зростання продажів. Розраховуємо показник згідно звітності ТОВ «ФІНІМПАКТ» у додатку Б, отже $CF_t = 121\,410,00$ грн, а згідно фінансової звітності ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» $CF_t = 66\,915,00$ грн. Розрахунки приведеної вартості PV у розрізі двох підприємств зазначені у таблицях 3.2 та 3.3

Таблиця 3.2– Розрахунок приведеної вартості на основі даних ТОВ «ФІНІМПАКТ»

Рік	Поточний грошовий потік (CF)	Дисконтна ставка, r	Приведена вартість PV
1	121 410,00	0,9091	110 296,51
2	121 410,00	0,8264	100 227,35
3	121 410,00	0,7513	91 169,12
4	121 410,00	0,6830	82 964,93
	Сума приведених вартостей:		384 657,91

Розрахунок NPV:

$$NPV = 384\,657,91 - 374\,360,40 = 10\,297,51$$

Розрахунки фінансової доцільності проекту на основі даних ТОВ «ФІНІМПАКТ» показали, що на четвертий рік чиста приведена вартість (NPV) складає 10 297,51 грн, що свідчить про вигідність інвестицій.

Щоб детальніше розрахувати період окупності, використовуємо формулу 1.3

$$DPP = 3 + \frac{374\,360,40 - 301\,692,98}{82\,964,93} = 3,88$$

Отже, інвестиція є очевидно вигідною, оскільки окупується через 3,88 роки від початку впровадження.

Таблиця 3.2– Розрахунок приведеної вартості на основі даних ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА»

Рік	Поточний грошовий потік	Дисконтна ставка, г	Приведена вартість PV
1	66 915,00	0,9091	60 918,64
2	66 915,00	0,8264	55 298,56
3	66 915,00	0,7513	50 273,24
4	66 915,00	0,6830	45 702,95
5	66 915,00	0,6209	41 547,52
6	66 915,00	0,5645	37 773,52
7	66 915,00	0,5132	34 340,78
8	66 915,00	0,4673	31 268,69
9	66 915,00	0,4248	28 426,08
	Сума приведених вартостей:		385 549,98

Розрахунок NPV:

$$NPV = 385\,549,98 - 374\,360,40 = 11\,189,58$$

На кінець 9-го року накопичено 385 549,98 грн, що все ще менше за суму інвестицій 374 360,40 грн.

$$DPP = 8 + \frac{374\,360,40 - 357\,123,90}{28\,426,08} = 8,60$$

Розрахунки на основі даних ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» свідчать про те, що приведена вартість (PV) грошових потоків за 9 років становить 385 549,98 грн, а чиста приведена вартість (NPV) дорівнює 11 189,58 грн, що вказує на те, що доцільність впровадження інновації саме у цій компанії є економічно не вигідною, оскільки дисконтований період окупності (DPP) склав 8,60 року (8 років і 7 місяців).

Висновки до розділу 3

У третьому розділі магістерської роботи були досліджені напрями забезпечення інноваційної діяльності підприємств сфери консалтингу, обґрунтовано доцільність впровадження сучасних технологій та розроблено пропозиції для підвищення ефективності їхньої роботи. Основна увага приділялася таким аспектам, як використання штучного інтелекту, автоматизація внутрішніх процесів, інтеграція VR/AR технологій, а також розвиток партнерства з науковими установами для створення інноваційних рішень.

Впровадження штучного інтелекту у вигляді таких рішень, як QuickBooks Online, дозволяє підприємствам автоматизувати рутинні процеси, підвищити точність обробки даних та скоротити витрати часу на виконання завдань. Автоматизація внутрішніх процесів через впровадження CRM та ERP систем сприяє оптимізації управління проектами та адміністративними функціями. Використання VR/AR технологій допомагає залучити клієнтів через інтерактивні методи презентації послуг і підвищити якість навчальних програм для персоналу. Розвиток партнерства з університетами та стартапами сприяє створенню R&D центрів, які забезпечують інноваційні рішення, підтримують обмін знаннями та сприяють залученню молодих талантів.

Результати аналізу на прикладі ТОВ «ФІНІМПАКТ» підтвердили високу ефективність впровадження інноваційних технологій. Розрахунки показали, що система QuickBooks Online забезпечила чисту приведену вартість (NPV) у розмірі 10 297,51 грн із періодом окупності 3,88 року. Це свідчить про доцільність таких інвестицій, які не лише забезпечують економічну вигоду, а й сприяють підвищенню продуктивності праці, зниженню витрат та оптимізації ресурсів підприємства.

Аналогічно, у ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» інноваційні заходи сприяли зростанню ключових фінансово-економічних показників, таких як чистий дохід, валовий прибуток та продуктивність праці. Однак дисконтований період окупності для цього підприємства склав 8,60

року, що свідчить про тривалий термін досягнення економічної вигоди. Попри це, запропоновані заходи забезпечили підвищення конкурентоспроможності та довгострокову стійкість компанії.

Особливу увагу було приділено розрахункам фінансової доцільності впровадження VR/AR технологій. Інвестиції у розробку спеціалізованого програмного забезпечення та закупівлю обладнання склали 374 360,40 грн. Розрахунки для ТОВ «ФІНІМПАКТ» показали чисту приведену вартість (NPV) у розмірі 10 297,51 грн і період окупності 3,88 року, що свідчить про доцільність цієї інвестиції. Для ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» NPV склало 11 189,58 грн, але період окупності — 8,60 року, що робить інвестицію менш вигідною у короткостроковій перспективі.

Загалом проведений аналіз довів, що впровадження інновацій позитивно впливає на ефективність консалтингових підприємств, зокрема за рахунок зниження витрат, зростання доходів та підвищення конкурентоспроможності. Водночас успішна реалізація таких заходів потребує обґрунтованого підходу до вибору інноваційних технологій, створення сприятливого інституційного середовища та забезпечення необхідних ресурсів.

Таким чином, запропоновані напрями інноваційного розвитку можуть стати основою для довгострокового успіху консалтингових компаній, сприяючи підвищенню їхньої конкурентоспроможності та інтеграції у цифрову економіку. Важливо забезпечити стратегічний підхід до інноваційного розвитку, враховуючи як фінансову доцільність інвестицій, так і потребу у створенні сприятливого середовища для реалізації інноваційної діяльності.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження на тему "Перспективи розвитку інноваційної діяльності підприємств сфери консалтингу" було досягнуто головну мету роботи – досліджено стан, проблеми та перспективи інноваційної діяльності підприємств консалтингової сфери та обґрунтовано напрями її активізації.

Інноваційна діяльність є ключовим фактором успішного розвитку підприємств в умовах сучасної економіки, яка характеризується глобалізацією, жорсткою конкуренцією та необхідністю адаптації до нових викликів. У процесі дослідження було визначено теоретичну сутність поняття "інновація", яке має багатогранний характер. Від класичних визначень Йозефа Шумпетера до сучасних інтерпретацій, інновації розглядаються як нововведення, що сприяють якісним змінам у діяльності підприємств. Важливою складовою інноваційної діяльності є систематизація факторів, що на неї впливають, а також методологічні підходи до її оцінки.

У першому розділі магістерської роботи розкрито теоретико-методичні основи оцінки інноваційної діяльності підприємств. Було проаналізовано внутрішні та зовнішні фактори, що визначають рівень інноваційної активності компаній. Зокрема, зовнішні фактори включають вплив конкурентного середовища, споживчого попиту, регуляторного та економічного середовища. Внутрішні фактори стосуються наявності ресурсів, гнучкості управлінської структури та інноваційної культури компанії.

Особливу увагу було приділено методикам оцінки інноваційної діяльності підприємств. Для цього застосовуються такі показники, як чиста теперішня вартість (NPV), індекс рентабельності (PI) та дисконтований період окупності (DPB), що дозволяють оцінити економічну ефективність інноваційних проектів. Це створює основу для прийняття управлінських рішень щодо доцільності впровадження інновацій.

У другому розділі роботи було проведено детальний аналіз інноваційної діяльності підприємств консалтингової сфери на прикладі ТОВ

"ФІНІМПАКТ" та ТОВ "ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА". Аналіз динаміки техніко-економічних показників обох компаній за 2021-2023 роки дозволив виявити особливості їхнього розвитку, вплив зовнішніх кризових чинників, а також сильні та слабкі сторони.

ТОВ "ФІНІМПАКТ" у перші роки своєї діяльності демонструвало позитивну динаміку фінансових показників завдяки розширенню обсягів послуг та адаптивності до ринкових умов. Проте у 2023 році спостерігалось погіршення ліквідності та зростання фінансової залежності, що вказує на необхідність оптимізації управління фінансовими ресурсами. Компанія спеціалізується на наданні бухгалтерських та аналітичних послуг, що створює потенціал для впровадження сучасних технологій та інноваційних рішень.

ТОВ "ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА" продемонструвало значні коливання у фінансових показниках. 2022 рік став критичним для компанії через зовнішні виклики, пов'язані з економічною нестабільністю. У 2023 році завдяки вдалому управлінню компанії вдалося частково відновити свої позиції. Головною перевагою компанії є широка диверсифікація послуг, що включають як бухгалтерський супровід, так і юридичний консалтинг.

Порівняльний аналіз обох підприємств показав, що обидві компанії мають значний потенціал для розвитку інноваційної діяльності. Незважаючи на вплив кризових чинників, вони демонструють фінансову стійкість та здатність адаптуватися до змін.

У розділі 3 проведено аналіз інноваційних рішень на прикладі двох підприємств: ТОВ «ФІНІМПАКТ» та ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА». Основною метою було обґрунтування доцільності впровадження таких інновацій, як штучний інтелект (QuickBooks Online), VR/AR технології, CRM та ERP системи, а також інтеграція сучасних управлінських підходів.

Для ТОВ «ФІНІМПАКТ» впровадження QuickBooks Online забезпечило високу економічну ефективність. Результати розрахунків показали чисту приведену вартість (NPV) у розмірі 10 297,51 грн із періодом окупності (DPP) 3,88 року. Крім того, аналіз показав зростання ключових фінансово-

економічних показників після впровадження інновацій. Зокрема, чистий дохід зріс на 80,94 тис. грн, собівартість знизилася на 22,67 тис. грн, а продуктивність праці підвищилася на 12,95 тис. грн на одного працівника. Це свідчить про те, що інновації дозволили суттєво оптимізувати бізнес-процеси, знизити витрати та покращити операційну ефективність.

У випадку ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» ефективність інновацій також підтверджується позитивним фінансовим результатом. Чиста приведена вартість (NPV) склала 11 189,58 грн, однак дисконтований період окупності інвестицій (DPP) становив 8,60 року, що є доволі тривалим. Це свідчить про те, що для підприємств із меншою масштабністю або нижчим рівнем автоматизації період досягнення економічної вигоди може бути довшим. Водночас, підприємство зазнало зростання чистого доходу на 44,61 тис. грн, зниження собівартості на 5,02 тис. грн та підвищення продуктивності праці на 17,84 тис. грн.

Особливу увагу було приділено аналізу використання VR/AR технологій, які мають значний потенціал для трансформації бізнес-процесів консалтингових підприємств. Інвестиції у розробку VR/AR додатків та закупівлю відповідного обладнання для ТОВ «ФІНІМПАКТ» склала 374 360,40 грн, що окуповується за 3,88 року, забезпечуючи стабільний ріст прибутків на рівні 15% щорічно. Впровадження таких технологій дозволяє підприємству підвищити якість презентацій, оптимізувати взаємодію з клієнтами та забезпечити більш ефективне використання ресурсів.

Проведений аналіз фінансової доцільності впровадження інновацій підтвердив їх позитивний вплив на основні показники діяльності підприємств. Інноваційні технології дозволяють суттєво оптимізувати витрати, підвищити якість послуг та забезпечити стійке зростання. При цьому важливо враховувати специфіку кожного підприємства, його фінансові ресурси та стратегічні цілі для максимальної ефективності інноваційної діяльності.

Таким чином, результати роботи доводять, що інноваційна діяльність є ключовим чинником підвищення конкурентоспроможності консалтингових

компаній. Запропоновані заходи, такі як інтеграція сучасних технологій, розвиток людського капіталу та створення сприятливого інституційного середовища, дозволяють забезпечити довгостроковий успіх підприємств у динамічному ринковому середовищі. Висновки та рекомендації, розроблені в магістерській роботі, можуть бути використані для впровадження інновацій у консалтингових компаніях, сприяючи їх стійкому розвитку та адаптації до викликів сучасного ринку.

СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. [Електронний ресурс] — Режим доступу: Сутність та значення інноваційної діяльності підприємств для забезпечення економічного зростання національної економіки. eLibrary National Mining University. URL: <https://core.ac.uk/reader/132414230> (дата звернення: 30.11.2024).
2. Л. В. Забуранна, д. е. н., професор кафедри менеджменту імені проф. Й.С. Завадського, Національний університет біоресурсів і природокористування України С. В. Забуранний, к. е. н., провідний економіст АГРОСВІТ стаття № 18, 2015
3. Друкер П. Ф. Виклики для менеджменту XXI століття / пер. Т. Літенська. КМ-БУКС, 2020. 240 с.
4. Шпикуляк О.Г. Інноваційна діяльність у механізмі стимулювання агропромислового виробництва / О.Г. Шпикуляк, Г.Ф. Мазур / Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки). – 2014. – № 4. – С. 73–77
5. [Електронний ресурс] — Режим доступу: ЗАКОН УКРАЇНИ «Про інноваційну діяльність» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 36, ст. 266) URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/40-15/ed20030101>(дата звернення: 02.11.2024)
6. [Електронний ресурс] — Режим доступу: Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 11.11.2024).
7. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком : навч. посіб. / С.М. Ілляшенко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми: ВТД “Університетська книга”; К., 2018. – 324 с
8. Зянько В.В., Єпіфанова І.Ю., Зянько В.В. Інноваційна діяльність підприємств та її фінансове забезпечення в умовах трансформаційних змін економіки України: монографія. Вінниця: ВНТУ, 2021. 168 с.
9. [Blind K., Petersen S., Riiilo C. The impact of standards and regulation on innovation in uncertain markets. Research Policy. 2020. 46 \(1\). Pp.249-264.](#)

10. [Електронний ресурс] — Режим доступу: Програми підтримки інноваційної діяльності. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=becc6fc5-aa0a-4712ae98-928855c59be5&title=ProgramiPidtrimkiInnovatsiinoiDiialnosti&isSpecial=true> (дата звернення: 12.11.2024)
11. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/> Закон України Про інноваційну діяльність: станом на 1 грудня 2024р. / Верховна Рада України. - Офіц. вид. К. : Парлам. вид-во.
12. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент: навч. посібник / С.М. Ілляшенко – ВТД – Університетська книга, 2021. – С. 13-16
13. Українське видання Керівництва Осло 2019 НАСТАНОВИ ЩОДО ЗБОРУ, ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ДАНИХ ПРО ІННОВАЦІЇ 4-ТЕ ВИДАННЯ/ м. Київ
14. Юрчук Н.П., Вовк В.Ю., Топіна Р.П. Інноваційно-інвестиційна діяльність як основа реалізації концепції сталого розвитку економіки України. Агросвіт 2020. № 3.С. 53-61.
15. Федулова Л.І. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика : [монографія] / Л.І. Федулова. – К. : Основа, 2022. – 552 с.
16. Гейць В.П. Стратегічні виклики ХХІ століття суспільству та економіці України: Інноваційно-технологічний розвиток економіки : В 3 т. / [За ред. В.М. Гейця, В.П. Семиноженка, Б.Є. Кваснюка]. – К. : Фенікс, 2019. – Т. 2. – 564 с.
17. Коюда В. О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності : монографія / Коюда В. О., Лисенко Л. А. – Х. : ФОП Павленко О. Г. ; ВД "ІНЖЕК", 2021. – 224 с.
18. Солодкий В.О. Конспект лекцій з дисципліни «Інноваційний розвиток підприємства» для студентів за спеціальностями 8.03050401 «Економіка підприємства» та 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» денної та заочної форм навчання. Рівне: НУВГП, 2021. 52 с.

19. Давидовська Г. І. Сутність сучасного інноваційного підприємництва. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи. Збірник тез доповідей II Міжнародної науково – практичної конференції 22 квіт. 2021 р. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, Вид – во «Політехніка», 2021. С. 212 – 214.
20. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://esputnik.com/uk/blog/swot-analiz-iz-prikladami> (дата звернення: 29.11.2024).
21. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://transkriptor.com/uk> (дата звернення: 05.12.2024).
22. Верба В.А., Рещетняк Т.І. Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2019. — 228 с., Організація консалтингової діяльності
23. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://www2.deloitte.com/ua/uk.html> (дата звернення: 26.11.2024).
24. Рейкін В.С., Макара О.В. Консалтинг в Україні: оцінка стану та тенденції розвитку. URL: <https://doi.org/10.32843/infrastruct39-16> (дата звернення: 29.11.2024)
25. [Електронний ресурс] — Режим доступу: За даними Державної служби статистики в Україні. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 30.11.2024)
26. Ковальська К.В., Пастушенко Р.М. Тенденції розвитку консалтингових послуг у контексті посткризового періоду в Україні. Молодий вчений. 2020. № 8 (60). С. 194–200.
27. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://zkg.ua/buhhalterski-posluhy/posluhy-buhhaltera-buhhalterskyj-autsorsynh/>(дата звернення: 30.11.2024)
28. Твісс Б. Управління науково-технічними нововведеннями / Б. Твісс; пер. с англ. — М. : Економіка, 2012 рік. — 217 с.
29. Бут А. П. Особливості взаємозв'язку інноваційної моделі економіки та банківських інститутів у сучасних умовах / А. П. Бут // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 11. – С. 23-27.

30. Інноваційний менеджмент / І. Б. Лебедева, Л. П. Касьянова, О. В. Новак. – Алчевськ: ДГМІ, 2006. – 206 с
31. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/33120/1/Karaeva_sustainable%20development.pdf.(дата звернення: 30.11.2024)
32. Регіональна інноваційна система: теорія і практика: монографія / О. П. Коюда, О. М. Тімонін, В. О. Коюда, В. В. Воліков, Т. П. Близнюк; ред.: В. С. Пономаренко; Харк. нац. екон. ун-т. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 680 с.
33. Біловодська О.А. Організаційно-економічні основи управління вибором напрямків інноваційного розвитку промислових підприємств: Дис. канд. екон. наук: 08.02.02. – Суми, 2017. – 186 с
34. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://pidru4niki.com/10840128/ekonomika/peredmova_innovatsiyuiy_menedzhment#410 (дата звернення 27.11.2024)
35. Кузьмін О.Є., Мельник О.Г. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: Навч. пос. – 2-е вид. доп. і перероб. – Львів: НУ "Львівська політехніка", "Інтелект-Захід", 2019. – 352 с.
36. Маслак О.О., Жежуха В.Й., Григоренко О.В. Основні проблеми інноваційної діяльності промислових підприємств регіону// Регіональна економіка. – 2015, № 2 (48). – С. 261-269.
37. Гриньов А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління / А. В. Гриньов. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2018. – 308 с
38. Краснокутська Н. В. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / Н. В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 2020. – 540 с.
39. Павлов В. І. Інноваційний потенціал регіону: діагностика та реалізація : монографія / В. І. Павлов, Ю. М. Корецький. – Луцьк : Надстир'я, 2019. – 244 с.
40. Шегда А. В. Менеджмент : підручник / А. В. Шегда. – К. : Знання, 2019. – 687 с.

41. Віра Серединська, Ольга Загородня Оцінка інноваційних альтернатив розвитку підприємства: стаття, канд. економічних наук 2019.
42. Школа І.М. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник / І.М. Школа, І.В. Бутирська. – Чернівці : Книги – XXI, 2020. – 312 с
43. Ширяєв А.О. Критерії загальної оцінки ефективності інвестиційних проектів / А.О. Ширяєв // Збірник наукових праць МННЦ ІТіС. – 2019. – Вип. 12. – С. 95-100.
44. Біленська Я. Р. Використання збалансованої системи показників для оцінювання потенціалу інноваційного розвитку виробничо-господарського об'єднання. Бізнес Інформ, 2019, 1, 216–221.
45. Близнюк Т.П. Вплив циклічності розвитку економіки на інноваційну діяльність підприємства / Т.П. Близнюк. – Х.: ФОП Александрова К.М., 2020. – 352 с
46. Зигрій О. В. Вплив ризиків та їх загроз на стан фінансовоекономічної безпеки підприємств. Економіка і суспільство. 2016. №1. С. 9 - 10.
47. Микитюк П. П., Крисько Ж. Л., Овсянюк-Бердаліна О. Ф., Сковчиляс С. М. Інноваційний розвиток підприємства. Навчальний посібник. – Тернопіль, 2015. – 224 с.
48. [Електронний ресурс] — Режим доступу: <https://buklib.net/books/21881/>(дата звернення 05.12.2024)
49. Натрошвіді С. Г. Ефективна інтеграція бізнесу, науки і освіти як умова зростання вартості компаній в постіндустріальній економіці / С. Г. Натрошвіді // Проблеми науки. – 2012. – № 1. – С. 2–8.
50. Пригуляк Н. М. Інтелектуальний капітал суб'єктів інноваційної діяльності / Н. М. Пригуляк // Фінанси України. – 2017. – № 12. – С. 30–40.
51. Пальчевич Г.Т. кандидат еко. наук, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування, Центральноукраїнський національний технічний університет/ УДК 330.334/Том 31 (70). № 3, 2020
52. Фатхутдінов Р. А. "Інноваційний менеджмент і технології" (2020), Бізнес-школа 2015 рік.

53. [Електронний ресурс] — Режим доступу: https://stud-point.com/blog/it_life/ar-vr-i-mr-tekhnologii-shcho-tse-ta-iaк-zastosovuvaty/(дата звернення 05.12.2024)

Додаток А

Таблиця А1 – Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «ФІНІМПАКТ» на кінець періоду на 2021-2023 роки. Активи

Назва рядка	Код рядка	На кінець звітного періоду, тис. грн 2021 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2022 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2023 рік
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	20.90	15.60	10.30
первісна вартість	1001	26.70	26.70	26.70
накопичена амортизація	1002	5.80	11.10	16.40
Основні засоби:	1010	0.00	0.00	0.00
первісна вартість	1011	179.90	186.50	224.00
знос	1012	179.90	186.50	224.00
Усього за розділом I	1095	20.90	15.60	10.30
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	8.80	20.30	12.50
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4.40	4.40	
Гроші та їх еквіваленти	1165	37.90	15.30	26.10
Усього за розділом II	1195	51.10	40.00	237.00
Баланс	1300	72.00	55.60	275.60

Таблиця А2 – Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «ФІНІМПАКТ» на кінець періоду на 2021-2023 роки. Пасиви

Назва рядка	Код рядка	На кінець звітного періоду, тис. грн 2021 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2022 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2023 рік
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20.00	20.00	20.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	6.80	8.30	11.60

Назва рядка	Код рядка	На кінець звітнього періоду, тис. грн 2021 рік	На кінець звітнього періоду, тис. грн 2022 рік	На кінець звітнього періоду, тис. грн 2023 рік
Неоплачений капітал	1425	0.10	0.10	0.10
Усього за розділом I	1495	26.70	28.20	31.50
товари, роботи, послуги	1615	27.70	26.60	52.00
розрахунками з бюджетом	1620	3.50	0.80	4.20
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.70	0.80	0.70
розрахунками зі страхування	1625	1.60		3.90
розрахунками з оплати праці	1630	11.50		14.30
Інші поточні зобов'язання	1690	1.00		180.00
Усього за розділом III	1695	45.30	27.40	254.40
Баланс	1900	72.00	55.60	285.90

Додаток Б

Таблиця Б1 – Звіт про фінансові результати ТОВ «ФІНІМПАКТ» за 2021-2023 роки

Назва рядка	Код рядка	За 2021 рік, тис. грн	За 2022 рік, тис. грн	За 2023 рік, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	526.40	889.20	809.40
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	290.50	375.50	323.80
Інші операційні доходи	2120		0.10	
Інші операційні витрати	2180	233.60	509.50	481.60
Інші доходи	2240	1.50		
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	527.90	889.30	809.40
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	524.10	885.00	805.40
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	3.80	4.30	4.00
Податок на прибуток	2300	0.70	0.80	0.70
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	3.10	3.50	3.30

Додаток В

Таблиця В1 – Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» на кінець періоду на 2021-2023 роки. Активи

Назва рядка	Код рядка	На кінець звітного періоду, тис. грн 2021 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2022 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2023 рік
I. Необоротні активи Основні засоби:	1010	747.00	202.60	195.80
первісна вартість	1011	3 240.70	2 450.50	2 600.50
знос	1012	2 493.70	2 247.90	2 404.70
Інші необоротні активи	1090	2.50	2.50	2.50
Усього за розділом I	1095	749.50	205.10	198.30
II. Оборотні активи Запаси	1100	0.50		0.30
Поточна дебіторська заборгованість	1155	230.90	407.70	378.80
Гроші та їх еквіваленти	1165	517.90	398.50	586.10
Інші оборотні активи	1190	1.50	1.40	80.00
Усього за розділом II	1195	750.80	807.60	1 045.20
Баланс	1300	1 500.30	1012.70	1 243.50

Таблиця В2 – Баланс (Звіт про фінансовий стан) ТОВ «ЗАХІДНА КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» на кінець періоду на 2021-2023 роки. Пасиви

Назва рядка	Код рядка	На кінець звітного періоду, тис. грн 2021 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2022 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2023 рік
Капітал	1400	202.60	179.10	155.70
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	859.60	567.40	670.10
Усього за розділом I	1495	1 062.20	746.50	825.80
Поточна кредиторська заборгованість за: товари, роботи, послуги	1615	334.40	192.60	384.60
розрахунками з бюджетом	1620	31.40	5.90	

Назва рядка	Код рядка	На кінець звітного періоду, тис. грн 2021 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2022 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2023 рік
розрахунками зі страхування	1625	6.10	4.30	
розрахунками з оплати праці	1630	10.50	0.20	
Інші поточні зобов'язання	1690	55.70	63.20	33.10
Усього за розділом III	1695	438.10	266.20	417.70
Баланс	1900	1 500.30	1 012.70	1243.50

Таблиця Г1 – Звіт про фінансові результати ТОВ «ЗАХІДНА
КОНСАЛТИНГОВА ГРУПА» за 2021-2023 роки

Назва рядка	Код рядка	На кінець звітного періоду, тис. грн 2021 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2022 рік	На кінець звітного періоду, тис. грн 2023 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	443.70	256.50	446.10
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	270.10	201.40	371.70
Інші доходи	2160	3 307.50	2 876.30	4 475.50
Інші витрати	2165	3 289.80	3 275.50	4 472.00
Разом доходи (2000 + 2160)	2280	3 751.20	3 132.80	4 921.60
Разом витрати (2050 + 2165)	2285	3 559.90	3 476.90	4 843.70
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	191.30	-344.10	77.90
Податок на прибуток	2300	34.40		
Витрати (доходи), які зменшують (збільшують) фінансовий результат після оподаткування	2310			
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300 - (+) 2310)	2350	156.90	-344.10	77.90